

LNB PRESES APSKATS
06-11-2020

Sagatavoja:
INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMU UN SBA NODAĻA
UZZIŅU UN INFORMĀCIJAS CENTRS

Līnijas un apaļumi

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā apskatāmas **vairākas izstādes**, kas atgādina – tā ir vieta, kur ne tikai studēt un pārlapot dažādus izdevumus, bet arī novērtēt vizuālo mākslu

DARBADIENAS vidū Latvijas Nacionālajā bibliotēkā lielākoties pulcējas ārzemju studenti, kuru čalas labi dzirdamas garderobē, bet, tiklīdz aizveras automātiskās stikla durvīņas, sarunas aprūkst, un grandiozās telpas pārņem bijīgs klušums. Mans galamērķis – divas atšķirīgas zīmējumu izstādes – meklējams ceturtnā stāva galerijās. Viena no izstādēm veltīta Latvijas mākslas vēstures granda, gleznotāja Borisa Bērziņa 90. jubilejai.

Mākslinieka rokrakstu labi pazīstam pēc kupliem sieviešu tēliem dzintarinā krāsu gammā vai košām, ekspresīvām ainavām, tomēr līdz 31. janvārim LNB aplūkojamajā izstādē *Boriss Bērziņš. Lapaspuses* gleznas neatrast. Šeit parādīti mākslinieka zīmējumi un skices grāmatās, žurnālos, uz reprodukcijām, skrejlapām, aploksņiem un necilām lapiņām. Ar zilu pildspalvu uzvilktā saraina kuilā galva, brangu sardeļu virtenes, dažādi pieraksti un shēmas, un, protams, arī dāmu figūras ar rūpīgi štrihotām ķermeņa aprisēm.

«Apaļums ir dažāds. Tas ir tas interesantākais un grūtākais,» izstādē izmantoti sarunu fragmenti no *Neputna* izdotās Laimas Slavas monogrāfijas par mākslinieku. Dizainera Vernera Timoško gaumīgi noformēti, tie papildina eksponātus un ļauj vēl vairāk pietuvoties tam, par ko patiesībā ir šī izstāde, – mākslas darba tapšanas procesam un aizkulisēm, kas līdz šim redzētas reti. Eleganti ierāmētas un vitrinā izklātas skices un piezīmes rāda, kā Bērziņš ir trenējies zīmēt objektu vai ķermeņa daļas, neskaitāmas reizes pilnveidojot savu veikumu pirms tā likšanas uz audekla. «Zīmējumus man atdot nepatīk, jo man vajag «sēkliniekam», iedvesmai. Pirms gleznojuma man ir zīmējums.» Kā jau bibliotēkai pienākas, izstādes aprakstā uzsverta grāmatas loma Bērziņa dzīvē un daiļradē. To apliecina uzmetumi un pieraksti uz

Izstādē *Boriss Bērziņš. Lapaspuses* ir mākslinieka zīmējumi un skices grāmatās, žurnālos, uz reprodukcijām, skrejlapām, aploksņiem un necilām lapiņām

Teksts —
Veronika
Viļuma

**IZSTĀDES
LATVIJAS
NACIONĀLĀJĀ
BIBLIOTĒKĀ**

*Boriss
Bērziņš.
Lapaspuses.
Līniju arhivs.
Grāmatu
plūdi. Ziemeļi
satiek
Baltiju bērnu
grāmatās*

Ja bibliotēkā kādu laiku nav būts, patīkami pārsteigs pērn atklātais bērnu lasītavas interjers

reprodukcijām un tekstu lappusēs – cita starpā, laba ideja, kā cīnīties ar baltās lapas sindromu. Neilgi pirms došanās mūžībā 2002. gadā Bērziņš vīsus savus darbus novēlēja Latvijas Nacionālajam mākslas muzejam, no kurlenes uz LNB arī atceļojuši neierastie artefakti.

Izstāde *Boriss Bērziņš. Lapaspuses* ir neliela, taču īpaša, tāpēc, par

spīti pārdomātajam dizainam, nelielu vilšanos rada tās atrašanās vieta stāva malā līdzās tualetēm un tehniskajām telpām, kā arī pieticīgā publicitāte.

Plašāka telpa atvēlēta otrai ceturtnā stāva izstādei *Līniju arhivs*, kas apskatāma līdz 30. decembrim un turpina grafikas tehnikām veltīto izstāžu ciklu. Tajā iespējams iepazīties

ar 15.–20. gadsimta ārvalstu mākslinieku zīmējumiem un akvareļiem. Darbu izlase veidota no 850 vienību lielās Rietumeiropas zīmējumu kolekcijas, kas ir daļa no LNB ārzemju grafikas krājuma un pārstāv vācu mākslas zinātnieka un kolekcionāra Pētera Betgera dāvinājumu bibliotēkai. To pavada izglītojoša informācija par aplūkojamajām tehnikām – zīmējumu ar ogli, zīmuli, sangīnu, tušas zīmējuma tehniku un akvareli.

No kolekcijas izstādei atlasītas vācu, holandiešu, itāļu, franču un citu nacionālo skolu mākslinieku 57 lapas, kas piedāvā dažādību, sākot no garāmslidošu mirkļu studijām un skicēm līdz pabeigtiem stājdarbiem. Tajās vērojami gan portreti un ainavas, gan reliģiski motīvi un arhitektūras ornamentu zīmējumi. Kā īpašu vērtību izstādes kurators Dmitrijs Zinovjevs izceļ 19. gadsimta mākslinieka Hansa fon Marē darbus, no kuriem eksponēts sagataves zīmējums fresku ciklam Neapoles zooloģiskajā stacijā. Vēsturisko kolekciju izstādē «atsvaidzina» aktīvā Latvijas laikmetīgās mākslas ainas pārstāve Maija Kurševa. Viņa speciāli izstādei radījusi jaundarbu, kurā uzsvērta līniju vilkšanas un punktēšanas loma mākslas darba attīstīšanā. Turpat apmeklētāji aicināti noskatīties arī videosarunu ar mākslinieci.

Minētās izstādes, ko vieno mākslinieku interese par zīmējumu un iespēja uzzināt vairāk par tā tapšanas aizkulisēm, nav vienīgās, ko *Gaismas pils* rudens un ziemas sezonā sagatavojusi skatītājiem. Otrajā stāvā izcelti īgauņu rakstnieka Jāņa Krosa darbi, bet septītajā pie Bērnu literatūras centra līdz 30. novembrim aplūkojama ziemeļvalstu literatūrai veltīta bērnu grāmatu izstāde *Grāmatu plūdi: Ziemeļi satiek Baltiju bērnu grāmatās*. To vērts apskatīt ne tikai mazajiem lasītājiem vai tiem, kuri vēlas gremdēties nostalgiskās bērnības atmiņās par Mumiņiem vai Nilsu Holgersonu, bet arī tādēļ, lai kārtējo reizi novērtētu, ar kādu klusu rūpību un kvalitāti LNB izturas pret jebkuru no saviem pasākumiem. Arī pieaicinot profesionāļus no malas, šajā gadījumā – talantīgo ilustratoru Elinu Brasliņu. Ja bibliotēkā, kur nu vēl bērnu lasītavā, kādu laiku nav būts, patikams pārsteigums būs tās pērnrudē atklātais, rosinošais interjers, ko veidoja arhitektu birojs *Gaiss*.

Turklāt apmeklēt bibliotēkas izstādes iespējams arī, nenoformējot lasītāja karti (lai gan to izdarīt ir pavisam ātri un vienkārši). Bez sejas maskas gan neiztikt. ●

Noslēgušies Nacionālās lasīšanas sacensība 2019/2020!

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Ziedoņa zālē 26. septembrī norisinājās Vislatvijas skaļās lasīšanas sacensības nacionālais fināls. Uz to bija ieradušies 30 reģionālie lasīšanas čempioni no visas Latvijas. LNB kopā ar Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padomi (LBJLP), bibliotēkām un skolām jau no 2017. gada septembra visā Latvijā aicina bērnus piedalīties spraigā lasīšanas sacensībā. Aizvadītajā mācību gadā sacensību dalībnieku skaits pieaudzis līdz vienpadsmit tūkstošiem. Vispirms sacensības notiek klasē, tad skolā vai bibliotēkā, reģionā un noslēgumā – valsts finālā. Daudzveidīga bija bērnu grāmatu izvēle lasījumiem – sākot no klasikas darbiem, piemēram, Džanni Rodari "Pasakas pa telefonu", Olfrīds Preislers "Mazā raganiņa", Viks "Sarežģītais zvirbulēns", līdz pasaulē iemīļotām grāmatām – Džefs Kinnijs "Grega dienasgrāmata", Deivids Viljams "Gangsteromīte" un "Sliktais tētis", kā arī latviešu mūsdienu autoru darbiem – Pauls Bankovskis "Kur pazuda saimnieks", Daina Ozoliņa "Kā atmākot direktori", "Izglābt vasaras brīvlaiku" u.c. Pierīgas novadu pārstāvēja Ādažu vidusskolas 6. klases skolniece Keita Melberga, kura ieguva

pirmo vietu Nacionālā skaļās lasīšanas sacensībā – pufinālā Salaspils novada bibliotēkā, kas norisinājās šā gada 11. septembrī. Uztājoties Keita izteiksmīgi lasīja fragmentu no O. Preislera grāmatas "Mazā raganiņa".

Sacensību vērtēja pieredzējusi žūrija – Egita Puķīte, apgāda "Zvaigzne ABC" projekta "Lasīšanas stafete" vadītāja, rakstniece Agnese Vanaga, grupas "My Radiant You" mūziķi Ilze un Jānis Driksnas, Dace Dalbiņa – Latviešu valo-

das aģentūras direktora vietniece un rakstnieks Arno Jundze. Spraigajām sacensībām varēja sekot līdzi video tiešraidē LNB mājas lapā. Galvenais sacensību kritērijs – izrādīt cieņu bērnu izvēlei, veicināt lasītpraksi un pozitīvas emocijas. Lai gan šajās sacensībās nav iegūta kāda no vietām, tomēr jauna pieredze, prieks par padarīto darbu bija ieguvums ne tikai Keitai, bet arī viņas atbalstītājiem.

Ceram, ka arī nākamajā gadā Ādažu novads kuplīnās Skaļās lasīšanas finālā ar grāmatu lasītāja piedalīšanos. Paldies visiem, kuri iesaistījās Keitas sagatavošanā dalībai konkursā!

Ādažu bibliotēka

Avots : Ādažu Vēstis

Datums : Oktobris-2020

Kā nepārdegt un nepārcepties Eir

Latvijas pilsētas uzsākušas sacensību par Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu 2027. gadā. Vai tas būs kā "gaisma

ANITA BORMANE

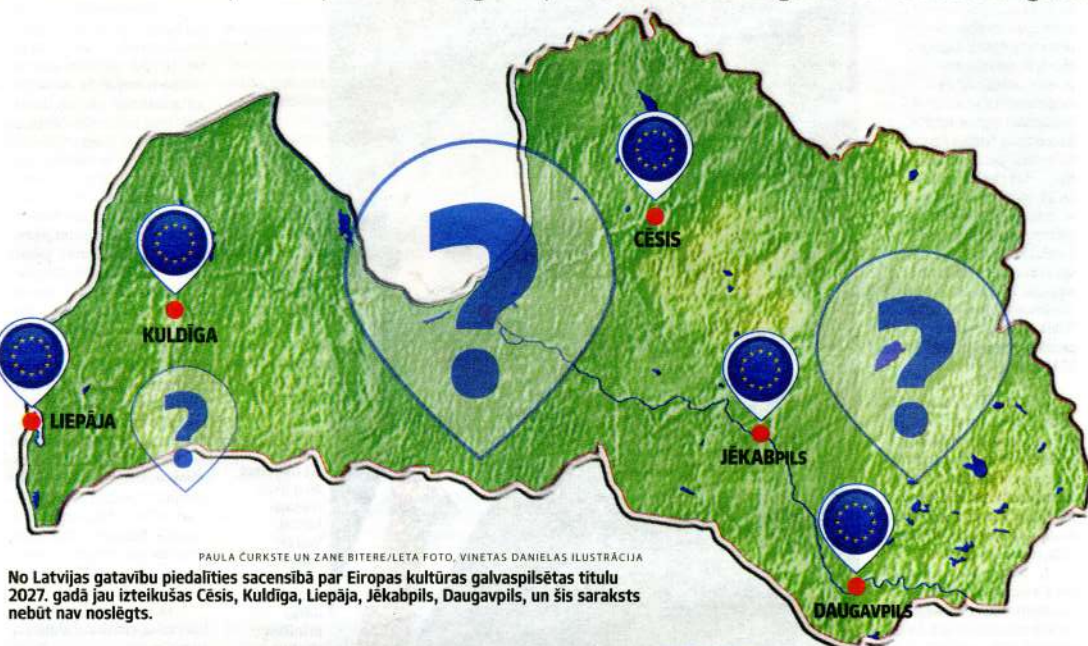
Šovasar tika dots starts sacensībai par Eiropas kultūras galvaspilsētas (EKG) statusu, ko 2027. gadā saņems divas Eiropas Savienības pilsētas – viena Latvijā un otra Portugālē –, turklāt būtiski arī, ka uz šo godu pretendēs pilsētas, kuru apjomi ir nelieli Eiropas mērogā. No Latvijas gatavību piedalīties jau izteikušas Cēsis, Kuldīga, Liepāja, Jēkabpils, vēlmi paudusi arī Daugavpils, Jēlgava, un šis saraksts nebūt nav noslēgts. Apjomīgā pieteikuma sagatavošanai, kurā, lai pretendētu uz šo godu, programmā jāapvieno vietējais kultūras mantojums ar Eiropas kultūras daudzveidību un vēl daudzi citi nosacījumi, palikuši vēl deviņi mēneši – it kā ilgs laiks, tomēr īstenībā pavisam īss, ņemot vērā darba apjomu, kas jāpaveic.

Kāds no EKG titula varētu būt labums Latvijas reģionu pilsētām un katram to iedzīvotājam, un kāpēc ir svarīgi būt realistiskiem savās ambīcijās? Par to "Kultūrzīmju" rīkotajā "Zoom" diskusijā viedokļus pāuda Cēsu novada pašvaldības administrācijas vadītājs ATIS EGLIŅŠ-EGĻĪTIS, Kuldīgas kā Eiropas kultūras galvaspilsētas projekta vadītāja KRISTĪNE ZVIRBULE, Liepājas reģiona Turisma informācijas centra valdes locekle INTA ŠORĪŅA, Jēkabpils domes priekšsēdētāja vietniece KRISTĪNE OZOLA, Daugavpils domes priekšsēdētāja vietniece JĀNIS DUKŠINSKIS, biedrības "CultureLab" valdes priekšsēdētāja ILONA ASARE, Eiropas kultūras galvaspilsētu žūrijas locekle, Latvijas Valsts prezidenta padomniece AIVA ROZENBERGA, nodibinājuma "Rīga-2014" vadītāja DIĀNA ČIVLE.

Solidzinoši mazie mērogi nebiedē

Kādi ir galvenie nosacījumi, ar ko pilsētām jārekinās, iesaistoties sacensībā par 2027. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu, un kāpēc lai tas būtu svarīgi katram to iedzīvotājam?

D. Čivle: – Pilnīgi noteikti Eiropas kultūras galvaspilsēta nav tikai kultūras projekts, vai arī, kā varētu uzskatīt, tikai kultūras programma gada garumā. Latvijas kontekstā skatoties, šis process ir ļoti specifisks katalizators reģionālajai attīstībai. Latvijas pilsētām, kas vēlas kandidēt, jāskatās arī uz kādu Portugāles pilsētu kā partneri, un varu teikt

PAULA ČURKSTE UN ZANE BITERE/LETA FOTO, VINETAS DANIELAS ILUSTRĀCIJA

No Latvijas gatavību piedalīties sacensībā par Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu 2027. gadā jau izteikušas Cēsis, Kuldīga, Liepāja, Jēkabpils, Daugavpils, un šis saraksts nebūt nav noslēgts.

no Rīgas pieredzes – Eiropas kultūras galvaspilsētas tituls nenoliedzami ir iespēja spīgāk iezīmēt savas pilsētas vārdu Eiropas kartē, bet tajā pašā laikā pats galvenais ir cilvēki, kuri dzīvo konkrētajā pilsētā.

DIĀNA ČIVLE:

Latvijas kandidātpilsētām novēlu spēt paskatīties diezgan grūti definējamajā Eiropas dimensijā.

– Cēsis 2009. gadā EKG konkursā startēja ar saukli "Wrapped in Culture" – "iētiņš, iepakots kultūrā". Jūris Žagars ir teicis, ka tā ir "lieliska ideja, kas atspoguļo sajūtu, kuru vēlamies panākt". Toreiz palikāt uzreiz aiz Rīgas. Cik tālu šobrīd jau esat tikuši ideju izstrādē?

A. Egļiņš-Egļītis: – Esam definējuši trīs galvenos pilārus, uz kuriem tiks balstīts mūsu EKG pieteikums. Viens no tiem – vide un klimats, jo Cēsis atrodas Gaujas Nacionālā parka vidū. Otra galvenā tēma – izglītība, stāsts par to, kā mēs cilvēku ievietojam

tas grafiskās identitātes konkursu. Plānots, ka tai centrā būs zvaigzne – ar domu, ka zvaigzne ir cilvēks, kurš atrodas visa centrā, un ka svarīgi ir saprast, kā mēs izgaismojam šos gaiss cilvēkus, kas mums ir visapkārt, un Cēsis kā Eiropas kultūras zvaigzni.

I. Šorīņa: – Liepājas pretendēšana uz šo titulu ir viens no stratēģiski nošķirtajiem pilsētas mērķiem, mēs uz šo jautājumu raugamies ne tikai no kultūrpoltikas īstenošanas prizmas, bet kopējās pilsētas attīstības stratēģijas skatpunktā. Kā galvenie Liepājas pilsētas mēr-

ķi EKG programmas īstenošanai noteikti – veicināt pilsētas ekonomisko izaugsmi, kā arī atpazīstamību vietējās un starptautiskajās mērķauditorijās; rosināt iedzīvotāju izzināšanu un līdzatbildību, komunikāciju starp dažādu nozaru profesionāļiem; nodrošināt augstvērtīgu kultūras, mākslas un starpnozaru pasākumus, attīstīt kultūras un apūtas infrastruktūru un veicināt objektu, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un attīstīšanu.

– Vai šobrīd izjūtat pilnu politisko atbalstu EKG projektam, jo iepriekš Liepājas domes vadība bija izteikusies diezgan skeptiski par šo iespēju, atsaucoties uz lielajām izmaksām?

– Mums šobrīd ir absolūts un pilnīgs 100% politiskās vadības atbalsts, un augstākā domes vadība izprot un saprot dalības mērķi. (Diskusija notika 14. oktobrī, bet nākamajā dienā Liepājas pilsētas dome nolēma atbalstīt Liepājas dalību un pieteikuma sagatavošanu Eiropas kultūras galvaspilsētas titula iegūšanai 2027. gadā. – A. B.)

– Interesanti sakrītis, ka EKG priekšatlases pieteikumu iesniegšana noslēgsies tieši dienu pirms pašvaldību vēlēšanām 2021. gadā...

K. Zvirbule: – Ne tikai Kuldīgā, bet, domāju, arī citās pilsētās mēs palaujamies uz varas atbalstu, jo citādi nav iespējams strādāt. Domāju, ka reģionos šis prognozēšanas darbs ir nedaudz vienkāršāks nekā nacionālā vai pārnacionālā līmenī.

– Esat teikusi: "Mēs darīsim visu, lai ar šo program-

UZZIŅA

- Biedrība "CultureLab" kopā ar Eiropas Parlamenta deputāti Daci Melbārdi ir izsludinājuši veicināšanu ciklu, atbalstot pilsētas to ceļā uz kvalitatīvu pieteikumu radīšanu.
- Pirmais tiešsaistes seminārs notiks 29. oktobrī no plkst. 10 līdz 12.30 par tēmu "Kopraide: idejas interaktīvai sadarbībai ar iedzīvotājiem, iesaistot kultūrvides veidošanu un kultūras piedāvājumu tapšanu".
- Vairāk informācijas: <https://culturelab.com/2020/10/20/izsludina-seminaru-ciklu-nakotnes-radosas-pilsetas/>

mu varētu identificēties ikviens Kuldīgas un novada iedzīvotājs" un ka "tagad atrodamies tādā kā audita posmā". Cik tālu esat tikuši iedzīvotāju noskaņojuma izpētē?

– Šobrīd izstrādājam metodoloģiju, kā mūsu pilsētas un novada iedzīvotājus visveiksmīgāk iekļaut apspriešanā. Taču, līdzīgi kā minēja koleģi no Cēsim un Liepājas, mūsu lielie mērķi ir āpus šauriem kultūras mērķiem. Esam apņēmušies startēt Eiropas mēroga projektā, un mūs nemaz nebiedē Kuldīgas pilsētas mazais izmērs, jo raugamies uz to daudz plašākā mērogā. Pilnīgi visās kandidējošajās pilsētās tā centrā ir cilvēks, iedzīvotājs, bet Kuldīgas kontekstā īpaši vēlos pieminēt kultūras profesionāļus, kultūras agentus, kuri atrodas šā projekta pieteikuma sagatavošanas centrā un ir gatavi milzīgiem izaicinājumiem. Ļoti novērtēju, ka projektam ir atbalsts vietējās varas augstākajā līmenī, jo skaidrs, ka tas nes līdzī arī finansiālas saistības.

– Cīņā par Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu ir gatava iesaistīties arī Jēkabpils, kas mūsu diskusijā pārstāv Sēliju. Kā jūs jūta-

ties šajā savijā konkurencē, un ko vēlaties izcelt kā savu motivāciju?

K. Ozola: – Mēs visi dzīvojam vienā valstī, un šī konkurence tikai dod mums vairāk iespēju attīstīties un par sevi izstāstīt. Kuldīga, Cēsis, Liepāja jau ir sevi pierādījušas kā kultūras pilsētas vismaz Latvijas mērogā, tomēr domāju, ka Jēkabpils var sastādīt tām konkurenci. Jēkabpils no Eiropas skatpunkta atbilst daudziem kritērijiem, kādai jābūt Eiropas kultūras galvaspilsētai, jo mūsu pilsēta ir vēsturiskā Sēlijas novada centrs ar savu 350 gadu vēsturi, likteņupi Daugavu, tautu un reliģiju daudzveidību. Šobrīd plānojam iesniegt pieteikumu EKG titulam. Politisks atbalsts mums ir, tagad vēl gaidām, kad līdz ar jaunu vadītāju stiprināsies Jēkabpils Kultūras pārvaldes kapacitāte. Vēl viens mūsu trumpis – mūsu jaunatnes lietu speciāliste, kas arī izteica vēlmi piedalīties šajā projektā, ir dzīvojuši un strādājuši Portugālē un zina šīs valsts valodu un tradīcijas. Un, tā kā Portugāles pilsētas ir iesaistīties cīņā par 2027. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu, mēs ceram uz veiksmīgu sadarbību.

– Tomēr sacensība par Eiropas kultūras galvaspilsē-

opas kultūras galvaspilsētas gadā

tuneļa galā?"

sētas titulu pieprasa skaidri fokusēt savu piedāvājumu...

– Šajā projektā noteikti iesaistīs vietējās kopienas, nevalstiskās, arī reliģiskās organizācijas. Domāju, ka mēs varētu parādīt Eiropai, cik dažāds ir Sēlijas reģions un kā mēs protam sadzīvot kopā un attīstīties.

– **Daugavpils par savu apņēmību piedalīties šajā procesā paziņojusi samēra nesen...**

J. Dukšinskis: – Nenoliedzami, daļiņa Eiropas kultūras galvaspilsētas procesā mums ir izaicinājums, jo Daugavpils ir unikāla pilsēta ar savu nacionālo un reliģisko sastāvu un kultūras bagātību. Mums ir ļoti nepieciešams veidot vienotības sajūtu gan pilsētā, gan reģionā, gan Eiropā kopumā. Vēlamies arī attīstīt kultūras infrastruktūru – pašlaik tiek projektēta atklātā koncertzāle, kas nepieciešama lielu festivālu organizēšanai. Skaidrs, ka tam būs vajadzīgi resursi, un ceram tos caur šo projektu piesaistīt. Uzskatām arī Daugavpils novadpētniecības un mākslas muzeja modernizāciju, arī pabeigsim Saules skolas rekonstrukcijas projektu. Klāt pie šīs visa vēl gaida arī Daugavpils lidosta. Daugavpili ir valsts teātris, savs simfoniskais orķestris. Iecerēts, bet tam visam nepieciešama atbilstoša infrastruktūra un attīstība. Meklējam arī sadarbības partnerus reģionā – piemēram, Augšdaugavas novadu, Ilūkstei u.c.

Svētku galdam ir jābūt, bet nedrīkst pārstāties

– **Nenoliedzami būtisks ir finansējuma jautājums – 2014. gadā Rīgai tas kopu-**

ATIS EGLĪTIS

“Nauda, protams, ir svarīga, tomēr mēs uzdodam jautājumu nevis par to, cik daudz mums vajag naudas, bet cik maz mums tās vajag.”

mā bija 17 miljoni eiro, no kā valsts finansējums bija 8,64 miljoni – 49%, pašvaldības – 40%. Tomēr reģionu pilsētu iespējas šajā ziņā grūti salīdzināt ar Rīgu...

A. Rozenberga: – Katrai Eiropas kultūras galvaspilsētai nāk līdzīgs valsts līdzfinansējums un arī viena daļiņa ES līdzfinansējuma – tā ir Melinas Merkuri balva 1,5 miljonu eiro apmērā, ko var saņemt, ja tiek atzīts, ka pilsēta gatavojas EKG gadam patiešām labi, un dažādu Eiropas fondu un konkurss nauda. Līdz šim nav bijusi neviena Eiropas kultūras galvaspilsēta, kurai nebūtu bijis valsts līdzfinansējuma, lai gan ir bijušas valstis, kuras bijušas kūrtašas šajā procesā. Katrā gadījumā tas ir valdības izšķiršanās jautājums, lai gan skaidrs, ka summa ir procentuāli liela.

I. Asare: – Skaidrs, ka šis ir nacionāls nozīmes projekts, kas notiks kādā no reģioniem. Nemot vērā, ka mūsu reģionu pilsētas savu izmēru un kapacitātes ziņā, lai gan tās ar savu ricībā esošajiem resursiem izdara ļoti daudz, tomēr nav metropoles un to budžeti ir ierobežoti salīdzinājumā ar programmas uzstādījumiem. Līdz ar to valsts atbalsts un tā apmērs ir ļoti izšķirošs. Manuprāt, arī nacionālajām kultūras institūcijām, kuras visas ir bāzētas Rīgā, 2027. gadā būtu jāiet arī uz reģioniem un jāplāno savi projekti un vietējiem un starptautiskiem partneriem, tādejādi padarot iespējamus to starptautiskos projektus, kas tiek prasīti no Eiropas kultūras galvaspilsētas programmas.

A. Eglītis: – Cēsis lēmumu par startēšanu EKG konkursā pieņēma jau pagājušajā gadā, un bija arī brīži, kad iestēgām, diskutējot par kādam lietam, un sākām saūbities, vai varam šo projektu pacelt. Taču tieši tas jau arī ir, ko rakstisim šajā projektā, – ka mums nav jābū varam EKG projektu izmantot, lai šis lietas iegūtu. Par naudas jautājumu mums ir bijusi konsultācija ar Kultūras ministriju, un, protams, tas ir svarīgs, tomēr mēs drīzāk uzdodam jautājumu nevis par to,

cik daudz mums vajag naudas, bet cik maz mums tās vajag. Ir ļoti svarīgi, lai mēs kā mazas pilsētas šajā naudā neparcepamies un nepārdezinām savas ekonomikas.

■ VIEDOKĻS

KAS PILSĒTĀM JĀŅEM VĒRĀ, PRETENDĒJOT UZ 2027. GADA EIROPAS KULTŪRAS GALVASPILSĒTAS TITULU?

DACE MELBĀRDE,
Eiropas Parlamenta
deputāte, Kultūras un
izglītības komitejas
priekšsēdētājas vietniece:

“Ir jābūt sinerģijai visos līmeņos: starp Eiropas un nacionālo līmeni, starp valsti un pašvaldību. Arī – domāšanā, stratēģiskajā un finanšu plānošanā un šo plānu īstenošanā. Uzskatu, ka pēc iespējas tuvākā laikā lielāku skaidrību kandidātpilsētām ir jādod par valsts līdzfinansējuma apjomu. Tā ir arī sinerģija starp tradīciju, mantojumu un laikmetīgo mākslu un radošajām uzņēmējdarbības formām. Visbeidzot, ir jābūt sinerģijai starp konkrētās pilsētas iedzīvotājiem un viņus pārstāvošo pilsētas pārvaldi. Tādējādi pašvaldību un nacionālo vēlēšanu cikls nedrīkst kļūt par šķērslī, lai kāda no pilsētām Latvijā nesētu sekmīgi īstenot Eiropas kultūras galvaspilsētas programmu.

Tāpat ir minams mēroga faktors. Uz Eiropas kultūras galvaspilsētas godu 2027. gadā būs iespēja pretendēt pilsētām Latvijas novados, kas salīdzinājumā ar galvaspilsētu, ir nelielas. Šis faktors noteiks konkrētās pilsētas infrastruktūras mērogu, taču tas nav šķērslis radošo ideju mērogam, domāšanas mērogam. Ceru, ka tieši radošo ideju mērogs pretendentiem sniegsies pāri savam ikdienas horizontam, būs oriģināls, jā, arī pārdoms. (...) Šajā

“DACE MELBĀRDE:
Uzskatu, ka pēc iespējas tuvākā laikā lielāku skaidrību kandidātpilsētām ir jādod par valsts līdzfinansējuma apjomu.”

kontekstā mani īpaši priedē, ka kandidātpilsētām ir pieejama lielāka palīdzība. Pirmkārt, var daudz mācīties no Rīgas kā 2014. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas pieredzes, it īpaši aizgūt radošās komandas modeli ar “spēlētājiem”, kas uz kopīgo uzdevumu jau no pirmās dienas skatās no dažādām perspektīvām. Otrkārt, izmantojot Eiropas Parlamenta atbalstu kopā ar dominicas “CultureLab”

esam uzsākuši semināru ciklu, kas pilsētu komandām palīdzēs veidot saturiski kvalitatīvus pieteikumus, piemēram, izveidojot saprotamu, labi strukturētu programmas pārvaldības struktūru, precīzi definējot atbildību gan starp pilsētas institūcijām, gan partneriem no starptautiskajām institūcijām, valsts, privātā un nevalstiskā sektora.”

būtu kā vizītkarte un starta mūsu iniciatīvām.

A. Eglītis: – Apskatot iespējamās finansējuma avotus, esam izdalījuši pieminēto Melinas Merkuri balvu, publisko – valsts un pašvaldības – finansējumu, finansējumu no starptautiskiem projektiem. Tikko pilsēta paziņo par startēšanu EKG konkursā vai jau ir ieguvusi šo titulu, tā tai paveras ārkārtīgi plašs starptautiskās sadarbības tīkls, kas ir jāizmanto un jāpiesaistā. Visbeidzot, ir privātais finansējums, ko plānojam iegūt no mecenātiem, ar ieejas biļetēm utt. Taču, protams, arī valsts finansējums ir ļoti svarīgs un kritiski nepieciešams. Mazliet mulsina, ka nav tādas skaidras atbildes – jā, būs, šis ir tas apjoms, ar ko varat reķināties. Mazliet sanāk šaut tukšā gaisā, nezinot, vai tāpils, tomēr esmu pozitīvi un varbūt pat naivi noskaņots – domāju, ka bez valsts finansējuma nepalīsim. Ja būs labas idejas, labs

pieteikums, tad jau arī nauda atnāks.

K. Zvirbulis: – Piekritu Cēsu koleģim, ka infrastruktūra ir nozīmīga, tomēr ir arī svarīgi nepārdezināt ekonomiku. Ja mums Kuldiģā būs pašukums daudzām tūkstosiem, tas nenozīmē, ka pilsētā vai tās apkārtnē būtu jāceļ milzīgas viesnīcas. Tas būtu pilnīgs neprāts un ekonomiskā pašnāvība. Ir jāatrod kādi radoši risinājumi – ne tikai mums kā kultūras programmas veidotājiem, bet arī uzņēmējiem. Protams, mēs gribam izmitināt pēc iespējas vairāk cilvēku, lai viņi atstāj vairāk naudas reģionā, tomēr bez vajāprātīgām infrastruktūras būvēm, kas būtu kā Atēnu olimpiskais stadions, kurš pēc tam paliek tukšs un kļūst par slogu pilsētai. Mums ir ļoti jādomā par samērīgumu, par to, kas pietāv tieši mūsu pilsētā, tās izmēram, kas neizjauc to, kas šī pilsēta ir. Bet, protams, EKG gads ir arī iespēja augt un attīstīties.

D. Cīvle: – Klausoties kolēģus, atkal pārliecinos, ka kultūras cilvēki ir vieni no vispragmatiskāk domājošajiem cilvēkiem, jo mums vienmēr ir nācies izdomāt kaut ko no nekā. Vietas identitāte un konteksts ir unikāli svarīgi, un ar to ir jāpārdomā, ielikt Eiropas kontekstā. Esmu bieži redzējis, ka EKG kandidātpilsētas, kas ļoti lepojas ar savām vērtībām, cilvēkiem, vēsturiskajiem faktiem, nesēj iziet ārā no savas vietas un paskatīties uz to nedaudz no malas. To varu novēlēt arī Latvijas kandidātpilsētām – spēt paskatīties uz savu pilsētu šajā diezgan grūti definējamajā Eiropas dimensijā.

Aužot sadarbības tīklus

– **Deklarējot, ka ir vērti uz visu Latviju, “Rīga-2014” savulaik sadarbojās ar dažādām Latvijas vietām, bet partnerpilsēta bija Sigulda. Cik svarīgi 2027. gada kandidēšanas kontekstā ir veidot sadarbības tīklus dažādu kandidējošo pilsētu starpā?**

A. Rozenberga: – Sadarbība ir šā laikmeta atslēgvārds. Pa vienam būs grūti, bet jāliek kopā ievēloto personu un vēletāju (pilsētu varu un pilsētnieku) ieceres; kultūras profesionāļiem jāsadarbības ar citiem, kas arī grib domāt par pilsētas un valsts attīstību un Eiropas nākotni. EKG projekts ir diezgan ierasta parādība, ka reģioni sadarbojas ar konkrēto kandidātpilsētu EKG projektos.

Turpinājums 6. lpp.

UZ CİK LIELU VALSTS FINANSĒJUMA DAĻU VAR CERĒT?

ULDIS ZARIŅŠ, Kultūras ministrijas valsts sekretāres vietnieks kultūrpoltikas jautājumos:

"Konkrētu valsts budžeta līdzfinansējuma daļu, ko varēs saņemt kāda no Latvijas pilsētām kā Eiropas kultūras galvaspilsēta 2027. gadā, varēs nosaukt brīdī, kad 2023. gadā valdība lems par vidēja termiņa budžetu 2024.–2027. gadam. Tomēr, kā tas praktizēts arī iepriekš, Latvijas valsts budžeta finansējums būs pielīdzināms citu valstu praksei EKG finansēšanā, tostarp Lietuvas un Igaunijas plānotajai valsts atbalsta intensitātei 2022. un 2024. gadam – tam nepārsniedzot 50% no kopējā finansējuma."

Turpinājums no 5. lpp.

– Zināms, ka Cēsis un Kuldīga kādu laiku vēlējas kandidēt kopīgi, bet tas neatbilst kandidēšanas nosacījumiem. Bet, mazliet fantazējot, varbūt tas iespējams starp viena reģiona pilsētām – cik varenu programmu tad varētu izveidot Kuldīga un Liepāja, ja apvienotu spēkus?

pā mums ir atsevišķa nodaļa sabiedrības iesaistei, kur kolēģi meklē ceļus, kā labāk uzrunāt novadus, kā tikt līdz ikvienam iedzīvotājam.

– Jums turpat tuvumā Valmiera ar profesionālu teātri...

– Jā, mums vēl stāv priekšā konsultācijas par to, bet esam jau paspējuši izveidot

sursiem, gan sabiedriski aktīviem procesiem.

A. Rozenberga: – Redzam, ka pasaulē kultūru un vērtību maiņas notiek kā milzīgas tektoniskās plāksnes, kas šobrīd novirzās un maina savu pozīciju, un joprojām nav skaidrs, kur tās noņāks un kur mēs visi pēc dažiem gadiem atradīsimies – kādā vērtību un varbūt pat fiziskā telpā. Tā ir arī kultūras cilvēku lielā loma īpaši pārmaiņu laikos – mēģināt palīdzēt šīm vērtību tektoniskām plāksnēm ieņemt stabilo vietu. Es iesaku – lai nevienš nebaidās, bet domā savas idejas, tajā pašā laikā sekojot līdzī tagad pasaulē notiekošajām diskusijām par nākotnes scenārijiem – arī ekonomikā, klimatā un citās lietās. Jo pieteikumos Eiropas kultūras galvaspilsētai ar katru gadu aizvien vairāk redzam, ka tie nav vairs tikai šaurā kultūras izpratnē vai reaģējot tikai uz konkrētās pilsētas vajadzībām un iecerēm, bet atbild uz dažādiem lielajiem jautājumiem, kas tajā brīdī ir attiecīgajā valstī, Eiropā, pasaulē.

D. Čivle: – Man ļoti patīk veselīgs sacensības gars starp pilsētām, kas jau tagad šeit redzams, un ceru, ka arī citas nenobīsies. 2027. gads šobrīd šķiet ļoti tālu, tomēr arī mums, kad 2009. gadā, ekonomiskās krīzes laikā, sākām gatavoties 2014. gadam, bija jāizdomā, kā rīkoties dažādos scenārijos. Arī šobrīd ir precīzi tas pats – veidojot pieteikumu, ir jānovērtē ekonomiskā situācija šobrīd un iespējamie nākotnes attīstības scenāriji, tāpat – Latvijas kopējā stratēģija, kas bieži vien mums kaut kur pazūd tulkojumā. Ceru, ka veselīgs sacensības gars aktivizēs visas Latvijas pilsētas, kas ir gatavas savu reģionu vai novadu iesaistīt šajā ilgtermiņa plānošanas procesā un viziju veidošanā. Jo "Rīga 2014" mēs visiem teicām, ka mums ar šo projektu ir jāpalīdz cilvēkiem redzēt gaismu tūņēļa galā. Un vēl mēs visiem projektu iesniedzējiem teicām: "Nepiezemeļieties, paceļieties spārnos, jo šis ir laiks lielam lidojumam un plašam skatījumam uz pilsētu un savu zemi." Arī šajā diskusijā ieklausoties, var secināt, ka pilāri jau visiem var būt līdzīgi, bet veidi, kā iet uz šo tālo mērķi, un piedāvājumi būs atšķirīgi, tomēr katrs no tiem būs daļa no Latvijas.

“Liepājas pretendēšana uz šo titulu ir viens no stratēģiski nofiksētajiem pilsētas mērķiem.

INTA ŠORĪNA:

K. Zvirbule: – Kuldīga noteikti domā par partneriem, lai gan konkrētu vienošanos vēl nav. Piekritu Aīvai, ka sadarbība ir visa pamatā, un domāsim par visām iespējām, tomēr pamatā orientēsimies uz partneriem Kuldīgas novada esošajās un nākamajās robežās. Tās ietver lielu kultūras daudzveidību – suitu kultūrtelpu, nākotnē – arī Skrundas teritoriju. Kurzemes vidū ir tas, ar ko varam strādāt šā brīža sākotnējā pieteikuma izstrādē.

I. Šorīna: – Klausoties šajā diskusijā, domāju, cik ļoti labprāt es veidotu projektu kopā ar katru no jums. Liepāja veidos sadarbību ar astoņiem apkārtnējiem novadiem. Protams, arī administratīvā reforma ievieš savas korekcijas, tomēr, tā kā ģeogrāfiski vienmēr esam bijuši saistīti, jau raugāties uz to pienesumu, ko mums var dot Rucava un Nica, arī – Priekule un Vaiņode, kur ir milzīga militārā mantojuma bāze, Aizpute, Pāvilosta. Domāju, ka mums būs tads veselīgs mājasdarbs – apvertot to teritoriju, ko mēs tāpat jau saucam par Liepājas reģionu. Tā būs arī iespēja sadarboties ar citām Kurzemes pilsētām, kas piedalīsies kā EKG pretendenti vai ne.

A. Eglīš-Eglītis: – Mums šīs sadarbības jautājums ir ļoti būtisks un it sevišķi administratīvi teritoriālās reformas kontekstā. Pašlaik esam viens no teritorijas ziņā mazākajiem Latvijas novadiem, bet pēc tās būsim viens no lielākajiem. Ārkārtīgi nopietni raugāties uz sadarbības veidošanu ar novadiem – EKG darba gru-

pirmos starptautiskos sadarbības tīklus – ar Portugāli, Vāciju, Somiju. Ar vairākām kandidatpilsētām strādājam arī pie kopīgiem projektiem. Šī pieredze ir supersvarīga.

Kā paredzēt nākotni

– Tagad ir 2020. gads, un redzam, cik strauji pasaule mainās, bet jums ir jāprognozē, kas Eiropai būs interesants 2027. gadā.

K. Zvirbule: – Tā ir pilnīgi jauna paradigma, ar ko tagad saskaramies, – kā vispār turpmāk notiks kultūras pasākumi; vai koncertzāle būs to galvenā norises vieta, vai arī tie būs stadionī, mežs vai jūras krasts. Man ļoti patīka, kā teica mana kolēģe, Kuldīgas galvenās bibliotēkas vadītāja Daina Girvaite: pirms desmit gadiem valsts ieguldīja lielu naudu, lai cilvēkiem būtu pieejamas informācijas tehnoloģijas, tagad jau bibliotēka ir vieta, kur cilvēki nāk no tām atpūties.

I. Šorīna: – Tieši tāpat kā citas Latvijas pilsētas, arī mēs macāmies ilgtermiņā plānot, un pilsēta šobrīd mēģina izveidot plānu un redzējumu vismaz 15 gadiem uz priekšu. Pasaule mainās ļoti ātri, un mums ir jāpaspēj tajā visā ielekt. Mums jau arī agrāk izveidotajos stratēģiskajos dokumentos bija iezīmēts, ka Liepāja veidos savu pieteikumu Eiropas kultūras galvaspilsētai. Tieši tā mēs arī skatāmies, kā Diāna teica, – ka tas ir brīdis un laiks izdarīt ļoti konkrētus mājas darbus un secināt, kādi tad mēs varam būt, paskatoties ļoti kritiski gan uz savu atrašanās vietu, gan re-

Avots : Kultūrziņas

Datums : 28-10-2020

MANTOJUMS

■ GITA BURVE

Kuldīgas bibliotēkas simts gadi

1920. gada 29. oktobrī Kuldīgas pilsētas dome sēdē izskatīja priekšlikumu par sabiedrībai pieejama lasāmgalda jeb publiskas lasītavas nepieciešamību.

Ideja guva atbalstu, un jau tā paša gada nogalē publikai tika ziņots par lasītavas atklāšanu 11. decembrī pulksten 7 vakarā Baznīcas ielā 1.

Šogad, 2020. gada 11. decembrī, Kuldīgas lielākā grāmatu krātuve svinēs savu simtgadi.

VISPIRMS – LASĪTAVA

1920. gada domes lēmums par plašai sabiedrībai pieejamas lasītavas un bibliotēkas atvēršanu tika atbalstīts ne vien idejiski, bet arī finansiāli. Tās uzturēšanai piešķīra vienreizēju pabalstu – 2000 toreizējo Latvijas rubļu, turklāt katru mēnesi minētajam mērķim atvēlot vēl 500 rubļu. Ar savu izvēli dibināt kultūrizglītojošu iestādi Kuldīgā pilsētas priekšstāvi tolaik bija vie-

ni no pamanāmākajiem. Latviešu inteliģence jau 19. gadsimta beigās izprata modernu un labiekārtotu bibliotēku nozīmi tautas kultūras dzīves un lasīšanas veicināšanā. Diemžēl 20. gadsimta sākumā pēc Pirmā pasaules kara un Neatkarības kara bibliotēku infrastruktūra valstī bija nopietni cietusi. Vēl 1922. gadā laikraksta "Latvijas Vēstnesis" 20. jūnija numurā lasāma kāda korespondenta pārdomas

par viņaprāt aizvien nepietiekamo uzmanību, ko valsti pievērsis publiskajām grāmatu krātuvēm. "Cēriba ierīkot kaut arī tikai visvairāk apdzīvotos, nopostītos Latvijas centros visiem viegli pieejamas lasītavas paliks, kā rādās, par tādu nerasniedzamu ideālu, par kuru drīkstēsīm tikai sapņi domāt (...)", īpaši uzsverot, ka "bibliotēka nerasnīgs sava nolūka, ja tā nebūs savienota ar atklātu lasītavu un pie-

Egona Ziverts foto

merotām telpām, kurām jāatrodas visvieglāk pieejamās vietās, bet nevis kaut kādos vientuļos stūros (...)”. Kuldīgā lasītavai telpas tika atvēlētas pilsētas valdes ēkā, kur lasītava un vēlāk arī bibliotēka darbojās līdz 1934. gada decembrim, lai savā pirmajā mājvietā atgrieztos vēlreiz no 1978. līdz 1993. gadam.

PAPLAŠINĀT TAUTAS GARA APVĀRŠŅUS

Pirmajā pastāvēšanas gadā Kuldīgas lasītava pilsētas un tuvākās apkārtnes iedzīvotājiem bija iespēja uz vietas bez maksas lasīt žurnālus un grāmatas. Iestādi pārvaldīja šim nolūkam ievēlēti lasītavas komisijas locekļi, bet kā atbildīgais bibliotekārs tā laika dokumentos norādīts bijušais Kuldīgas apriņķa izmeklēšanas tiesnesis Kalniņš. Jau 1921. gadā tiek izskatīts lūgums par lasītavas telpu paplašināšanu, bet lasītājiem bez atlīdzības grāmatas nu tiek izsniegtas arī uz mājām. Uzskaites dokumenti liecina, ka 1921. gada 13. jūlijā Kuldīgas bibliotēka pieejamas 356 grāmatas. Šis skaits būtiski palielinājas, kad 1923. gada aprīlī Kuldīgas bibliotēka saņēma Latvijas Kultūras fonda bibliotēkas krājumu ar 493 sējumu nosaukumiem, turklāt jauni izdevumi tika pirkti arī par pašvaldības līdzekļiem. Bibliotēkas popularitāte auga, dienā to apmeklēja apmēram 23 cilvēki, un 1924. gada ziņojumā teikts, ka iedzīvotāji galvenokārt lasot romānus, bet iecienītākie autori ir Andrejs Upīts, Džeks London, Stendāls. Apmeklētājus apkalpoja lasītavas dežurants jeb bibliotekārs, kuram pilsētas valde maksāja algu. 1928. gadā tie bijuši 30 lati mēnesī, bet 1934. gadā – 40 lati.

20. gadsimta 30. gadi bibliotēkas vēsturē iezīmē dažus finanšiālus sarežģījumus. 1933. gadā netiek iegādātas jaunas grāmatas un kavējas pat darbinieku algu izmaksas. Tā paša gada 7. aprīļa vietējā laikrakstā "Kuldīgas Balss" kāds anonīms autors sūdzas, ka pilsētā izjūtam plašākas publiskās bib-

Kuldīgas bibliotēkas pirmā atrašanās vieta Baznīcas ielā 1, pilsētas valdes namā.

Grāmatas aicina.

Bijusā Kuldīgas pilsētas bibliotēka, tagad kā Kuldīgas apriņķa bibliotēka, Kuldīgas apriņķa Tautas izglītības nodaļas pārziņā, būs pieticama visiem Kuldīgas apriņķa iedzīvotājiem. Sākot ar 23. februāri bibliotēka un lasītava būs atvērta katru dienu no plkst. 10–13 un no 18–22. Bibliotēkas un lasītavas paplašināšanai atvēlētas lielas sumas.

Padomju valstī dažādi rūpējas par pilsoņu izglītību. Viens veids ir bibliotēkas un lasītavas. Ikvienam pilsonim, lai tas varētu būt apzinīga mūsu sociālisma valsts cēlētājs, jāattīsta savas spējas un jāpapildina sava izglītība. Viens no labākajiem palīgiem katram šai darbā ir grāmatas: marksistiski-ļeņiniskā literatūra un citi labāko rakstnieku darbi.

Visiem pilsoņiem čaki jāapmeklē bibliotēka un lasītava. Grāmatas aicina!

Kuldīgas apr. bibliotēkas vad.
M. Polis

1941. gadā laikrakstā "Strādnieks" jauntapušie padomju pilsoņi tiek aicināti čaki lasīt marksisma un ļeņinisma literatūru.

liotēkas trūkums un grāmatu izvēle niecīga, lai gan bibliotēkai taču jāveic "gara apvāršņu paplašināšanas funkcija". 1934. gadā pilsētas valde lemj bibliotēku pārvietot uz ēku Liepājas ielā, un vēl pēc pieciem gadiem Latvijas valsts pastāvēšanas 21. gadā jau īpaši atkal tiek atzīmēts Kuldīgas pašvaldības ieguldījums jauno lasītavas un bibliotēkas telpu izbūvē.

SPĒĻLAUKUMS POLITISKAJĀM VARĀM

20. gadsimta sarežģītie vēstures grieži skar arī turpmāko Kuldīgas bibliotēkas likteni. 1940. gadā pēc padomju okupācijas tā tiek pārdēvēta par Kuldīgas apriņķa masu bibliotēku. Savukārt Otrā pasaules kara laikā bibliotēka vairākkārt mainījusi savu adresi Liepājas ielā un kara sākumposmā bijusi slēgta vispār, bet Kuldīgā stāstīja, ka vienā no vasaras dienām Ventas krastā leļpus pilsētai vācieši organizējuši marksisma ļeņinisma klasiku darbu dedzināšanu.

1945. gada jūnijā bibliotēkai un lasītavai tiek atvēlēts pilsētas kultūras nama pirmais stāvs Raiņa ielā 21, kur tā atradās turpmākos 19 gadus. No tā laika bibliotekāres Zinaidas Eglītes atmiņām: "Bibliotēka sastāvēja no trīs istabām. Lasītava pati lielākā telpa, abonements – pati mazākā un grāmatu krātuve, neliela istaba ar apmēram 8000 lielu grāmatu fondu (...). Brīvas pieejas pie plauktiem [lasītājiem] nebija."

Padomju sistēmā bibliotēkām tika piešķirta liela loma "pareizo" politisko uzskatu "nešanā tautai". Notika izmaiņas bibliotēku vizualitātē, telpas izvietojā propagandas saukļus un padomju ideologu portretus.

PLĀNTOJUMS

Foto no Kuldīgas gaisma bibliotēkas arhīva

plauktiem pazustu "novecojusi", "nepareiza", citiem vārdiem, aizliegta literatūra. Tādai tika piešķirta gandrīz visa pirmās neatkarīgās Latvijas prese un gramatas, ka arī nacistiskās okupācijas laika publicējumi. Oficiāli šādi izdevumi padomju perioda bija pieejami tikai pētniekiem un bibliogrāfiem, saņemot varas iestāžu atļauju ielūkoties grāmatu specfondos. Pētniece Jana Dreimane rakstījusi, ka "no ārpasaules šos "grāmatu ciетumus" atdalīja restoti loģi un dzelzs durvis, bet pirmajās desmitgadēs to pastiprinātu uzraudzību nodrošināja bibliotekāres, kas Sarkanajā armijā bija ieguvušas leitnanta pakāpi".

Uz šādas visaptverošas kontroles fona interesants ir fakts, ka tieši Kuldīgā lasītājiem izdevies tikt pie "nepareizajām" grāmatām, par ko

1958. G. 9. MARTĀ NOTIKA TEMATISKS VAKARS PAR TEMU

KĀDAI JĀBŪT SIEVIETEI

VAKARĀ PIEDALĪJĀS 112 LASĪTĀJU

Tēmatiskais vakars veltīts Starptautiskajai sieviešu dienai

Rajona bibliotēka šā gada 9. martā kultūras namā rīkoja tēmatisku vakaru „Kādaī jābūt sievietei”.

Tēmatisko vakaru ievadīja referāti par sievietes tēlu literatūrā. Referente skolotāja Cera runāja par latviešu li-

teratūrā parādītiem kapitāliskās iekārtas darba sievietes tēliem, kuras dzīvi, patiesi un spilgti pratis parādīt lielais vārda meistars A. Upīte romānā „Zaļā zeme”. Otra referente — skolotāja Grīnma — pakavējās pie tiem sievietes tēliem, kuros atspoguļo padomju literatūra, parādot mūsu dzīves jauncelsus.

Debatēs runāja par dažiem sadzīves un jaunatnes audzināšanas jautājumiem. Žel, ka

starp vakara dalībniekiem, kuru bija pilna zāle, tik maz bija skolotāju un pārējo intelligences pārstāvju, kam šajā sanāksmē visvairāk bija jāparāda sava iniciatīva un aktivitāte.

Kultūras nama mākslinieciskās pasākumus dalībnieki sniedza tēmatiskus priekšnesumus, no kuriem sevišķi atsaucību guva viencēliens „Jūla Vēlēko”, mazo un viamazāko dejotāju sniegumi.

V. Skuja

PAD. KULDĪGĀ 1958. G. 12. MARTĀ

No 1960. gada Kuldīgas rajona bibliotēkā lasītājiem bija brīvpieeja grāmatām un citiem izdevumiem.

Tika pieprasītas bibliotēkas sienasavīzes un politiskās literatūras eksponēšana. Par nozīmīgu darbības daļu kļuva sabiedrisko aktivitāšu un pasākumu organizēšana, kuru piedāvājumā "tautas masas" noteikti gan prata nošķirt pelavas no vērtīgiem graudiem. Kuldīgas bibliotēkā organizēja lasītāju konferences, literāros un tematiskos vakarus. Arhīvā saglabājušās ar roku zīmētas afišas vēsta, ka 1956. gada 1. aprīlī notikusi lasītāju konference par tēmu "Kas ir gaume", bet 1958. gada 9. martā lasītāji aicināti uz tematisko vakaru "Kādaī jābūt sievietei". Apmeklētāju iecienītas kļuva tikšanās ar sava laika populāriem dzejniekiem un rakstniekiem,

piemēram, 1958. gadā Kuldīgā viesojušies Mirdza Ķempe, Jāzeps Osmanis, Zigmunds Skujiņš un Miervaldis Birze, bet literārajos vakaros apspriesta Andreja Upīša, Raiņa, Eduarda Veidenbauma un Antona Čehova daiļrade.

Padomju ideoloģijas stiprināšanas nolūkos varas pārstāvji īpaši rūpīgi sekoja, lai no bibliotēku

1951. gada 9. septembra laikraksta "Literatūra un Māksla" bargi norādīts, ka pilsētas bibliotēkā izsniedz kaitīga satura grāmatas, kuru autori ir Kārlis Jēkabsons, Līgotņņ Jēkabs, Andrejs Kurcijs, Ivande Kaija, Aida Niedra un vēl citi, beigās uzsverot, ka "pieminētais grāmatu saraksts liecina, ka Kuldīgas rajona bibliotēka ir apsūņojusi".

Aina Laksberga bija Kuldīgas bibliotēkas direktore no 1964. līdz 2002. gadam.

Padomju okupācijas laikā bibliotēkas bija jābūt tikai tām grāmatām, kas bija ideoloģijai atbilstošas. Literatūras cenzūru veica Galvenā pārvalde valsts noslēpumu aizsardzībai presē jeb *Glasfīts* (1940–1990).

No kādreizējās bibliotēkas direktores Ainas Laksbergas atmiņu stāsta: "Ar *Glasfīta* pavēli vajadzēja izslēgt tas grāmatas, kas ir mūsu ideoloģijai neatbilstošas. Piemēram, ukraiņu rakstnieks Kuzņecovs (grāmata "Sievu krauja") bija aizbēdzis uz ārzemēm, uz Ameriku. Šīs grāmatas ar *Glasfīta* pavēli tiek izņemtas no visām bibliotēkām. Akti bija jāatsūta šeit, uz rajona bibliotēku, ka divi eksemplāri ir norakstīti un izņemti no kataloga un no grāmatu plaukta. Bet izrādās, ka tā grāmata ir pie lasītāja. Tajā mirkli tas bibliotekārs nav izņēmis. Mums jau bija jākontrolē. Bet kur tu izkontrolēsi vairāk nekā trīsdesmit bibliotēkas. Un tad, kad atklāja, bibliotēkas vadītājam ir rājiens."

DARBS, KO NEVAR IZMĒRĪT METROS

20. gadsimta 60. gados Kuldīgas bibliotēka piedzīvoja daudz jaunumu. 1960. gada pavasarī tās grāmatu krājums un prese lasītāvi tiek parkārtoti brīvai pieejai lasītājiem, kā arī sāk darboties starpbibliotēku abonements, kas ļauj pasūtīt lasītājam nepieciešamo no citām grāmatu krātuvēm Latvijā. 1964. gadā Kuldīgas bibliotēka at-

Republikā mēs bijām pirmie. Uz mūsu bāzes izmēģināja visu centralizācijas darbu. Brauca no Pēterburgas, no Maskavas pieredzes apmaiņā.

kal piedzīvoja Jurgus, pārceloties uz Baznīcas (tobrīd Padomju) ielu 2/3, kur divas reizes lielāka telpu platība 29 000 grāmatu krājumam. Tajā pašā gadā, nomainot iepriekšējo vadītāju Zinaidu Egliti, par bibliotēkas direktori kļuva Aina Laksberga (tolaik Puriņa), kura, kolēģu un lasītāju cienīta, šajā amatā strādāja līdz pat 2002. gadam. "Kas mani iepriecināja – tas, ka bibliotēku darbu nevar izmērīt ne metros, ne nosvērt kilogramos. Laikam jābūt cilvēkam, kam tas interesē un kam interesē grāmata," atmiņas, kas saglabātas bibliotēkas arhīvā, atklāja A. Laksberga.

Jauno direktori gaidīja daudz izaicinājumu – 1969. gadā sākās bibliotēku centralizācija, kas nozīmēja Kuldīgas rajona 29 ciemu, 2 ciematu un 3 bērnu bibliotēku apvienošanu vienā sistēmā ar vienotu grāmatu krājumu, budžetu

MANTOJUMS

un, protams, vadību. Galvenā koordinatora loma tika uzticēta Kuldīgas pilsetas bibliotēkai, uz kuras bāzes izmēģināja jauno pieeju. A. Laksberga atceras: "(...) republikā mēs bijām pirmie. Uz mūsu bāzes izmēģināja visu centralizācijas darbu. Brauca no Pēterburgas, no Maskavas pieredzes apmaiņā." Pēc centralizācijas 1970. gadā nu jau Kuldīgas rajona Centralajā bibliotēkā darbojās 35 filiāles un strādāja ap 60 darbinieku. Lasītājiem ātrākai informācijas iegūšanai tika piedāvāts izmantot trīs katalogus – alfabētisko, kur alfabēta secībā sakārtoti bibliotēkā pieejamo grāmatu autoru uzvārdi; atsevišķā katalogā attiecīgi bija uzskaitīti visi pieejamo grāmatu nosaukumi, bet sistematiskajā katalogā norādīts, kādi izdevumi bibliotēkā glabājas par atsevišķām zinātņu nozarēm.

PASAULE AIZKARAM OTRAJĀ PUSĒ

Bibliotēka aizvien rūpējās ne vien par lasāmvielas piedāvājumu, bet turpināja publiku iesaistīt radošos klātienē pasākumos. Tika rīkotas literāras sarunas un priekšlasīšana, organizēti tā sauktie mutvārdu žurnāli. Liela apmeklētāju interese bija par tematiskajiem vakariem, kuros aicināja piedalīties sabiedrībā populārus cilvēkus, aktierus. Laikrakstā "Padomju Dzimtene" 1983. gada 18. janvāra numurā lasāms, ka publika laužin lauzusies uz pasākumu, kur Aleksandra Čaka dzeju lasīt aicināts tautā mīlētais dziedotais aktieris Imants Skrasītiņš, bet drīzumā gaidāma tikšanās ar Jāni Peteru par viņa grāmatu "Raimonds Pauls".

Par īpaši pieprasītiem pasākumiem bibliotēkas direktorei pat zvanīja no Partijas komitejas. A. Laksberga atceras: "Nāca cilvēki, no Partijas komitejas tad pieprasīja tik un tik biļetes. Mēs pat sadalījām, jo visus nevarējām uzņemt. Piemēram, ar Liedskalniņu (aktrise Antra Liedskalniņa – G.B.) bija tikšanās, mēs nevarējām visus uzņemt.

MANTOJUMS

Cilvēki dusmojās, bet ko mēs varam darīt. Divas tikšanās mēs nevaram noorganizēt (...).” 20. gadsimta 80. gados padomju ideoloģiskā uzraudzība it kā atslāba, pareizāk sakot, to sāka apiet, un ne viens vien Kuldīgas bibliotēkas pasākums ļāva klātesošajiem kaut nedaudz ieraudzīt to pasauli, kura atradās aiz politiskās varas aizklātā dzelzs priekšvara. No A. Laksbergas atmiņām: “Cilvēki bija izsalkuši kaut ko dzirdēt (...). Piemēram, Kairiņa (aktrise Astrida Kairiņa – G.B.) bija Amerika. Tās jau bija 70. gadu beigas. Un viņa stāstīja, kā tur ieļej un vāras kafiju, kā tur veļa mazgājas – nospiež pogu un veļa izmazgājas, jo mēs taču nebijām redzējuši ne tādās veļas mazgājamās mašīnas, ne kafijas automātus, ne tādus telefonus, it neko. Cilvēki gāja, klausījās. (...) Mēs uz viņiem skatījāmies tā kā uz brīnumu. Un, paldies Dievam, lielāko tiesu arī šeit valdība bija tāda, ka varbūt piemiedza acis.”

Latvijā bija sācies jaunu vēsturisku pagriezienu laiks. Kopš 1978. gada Kuldīgas rajona Centrālā bibliotēka atkal mājāja Baznīcas ielā 1, jaunajā Rātsnamā, un tieši uz šī nama balkona 1988. gada 18. novembrī, svinot neatkarīgās Latvijas Republikas 70. gadadienu, tika pacelts sarkanbaltsarkanais karogs.

21. GADSIMTA PIEVIENTOTĀ VĒRTĪBA

No 1993. gada aprīļa Kuldīgas bibliotēka atradās Vakara ielā 6, bijušā bērnu darza “Spriditis” ēkā. Uz turieni pārcēlās arī rajona bērnu bibliotēka, abām atkal apvienojoties. Kāpjot pāri 21. gadsimta sliekšnim, bibliotēkas darbība aizvien paplašinājās, no sākotnējās grāmatu un periodikas krātuves kļūstot par daudzfunkcionālu centru – informācijas, komunikācijas, pārvaldības pakalpojumu centru, vietējas sabiedriskās dzīves kodolu. Liels pāversiens bija moderno tehnoloģiju ienākšana bibliotēkas pasaulē. 1994. gadā tiek iegādāts

1988. gada 18. novembris.

pirmais kopētājs, bet 1999. gada decembrī Kuldīgas bibliotēka saņem pirmo datoru, ko dāvina Eiropas Komisijas delegācija. No bibliotēkas apmeklētājas Dagnijas Jankovskas atmiņām: “(...) es arī gāju uz Vakara ielu. Jā, tur man ļoti patika bērnu bibliotēka. Tur bija ļoti atsaucīgas darbinieces (...), tur varēja nokopēt, ja kaut ko vajadzēja (...). Jā, un, kad ieviesa datorus, vēl labāk patika.”

Jaunais tehnoloģiju gadsimts pietēica sevi ar nepārtrauktām inovācijām, un 2003. gadā Kuldīgas bibliotēkas štatu sarakstos parādās jauns amats – datortikla

administrators, bet tā paša gada 17. februāris kļūst par elektroniskā kataloga dzimšanas dienu, jo uzsāka bibliotēkas automatizācija. Lai to paveiktu, bija nepieciešama krājuma rekatalogizācija, t.i., visu grāmatu un citu materiālu ievadīšana bibliotēku elektroniskajā informācijas sistēmā. Gunta Grundmane, Automatizācijas un informācijas resursu apstrādes nodaļas vadītāja, kas darbu Kuldīgas bibliotēkā uzsāka 2006. gadā, atceras, ka automatizācija notika ļoti strauji un apmācīti jaunajai sistēmai tika visi darbinieki. 2008. gada decembrī bibliotēkā uzsāka ap-

Foto no Kuldīgas novada muzeja arhīva

Bibliotēka Vakara ielā 6 un pirmie apgūtie datori.

Pārceļoties uz jauno bibliotēku pārbūvētajā sinagogas ēkā. Maisos – grāmatas.

meklētāju automatizētu apkalpošanu abonementā, kas nozīmēja grāmatu elektronisku izsniegšanu, bet tradicionālie formulāri un grāmatu pasītes palika pagātnē, jo visas svarīgās ziņas nu saturēja svitrkods. Ienākot datoriem bibliotēkas ikdienā, tās darbiniekiem pārmaiņas sākās vēl cita iemesla dēļ. Cilvēki nāca uz bibliotēku mācīties lietot datoru. G. Grundmane stāsta: "Iemācījām pamatlīstas – strādāt ar peli, saprast, kas ir monitors un internets, saprast, ko no datora var "dabūt ārā". Tad nāca e-pakalpojumu laiks. Mums jau tā par visu – kā televīziju pieslēgt,

e-pastu izveidot un aviobiļetes izprintēt. Esam digitālie aģenti, kuri apmāca šim lietām."

UNIKĀLA PROJEKTA PIEPILDĪJUMS

Rūpējoties par lasītājiem vajadzīgajām grāmatām vai preses izdevumiem un palīdzot apgūt tehnoloģijas, Kuldīgas bibliotēka turpinājās arī tematiskie pasākumi, literārie konkursi, izstādes, bet 2004. gadā kopā sāka pulcēties lasītāju klubs. Diemžēl agrākā bērnu darza ēka kļuva nepiemērota bibliotēkas prasībām, un pilsetas domē sāka skatīt iespējas citu telpu piešķiršanai.

MANTOJUMS

KULDĪGAS EBREJU SINAGOGA

Kuldīgas Lielās sinagogas komplekss celts 1875. gadā un sastāvēja no trim ēkām – sinagogas, kuras interjerā dominēja marmors un apzeltītas detaļas, lūgšanu nama un kapličas. Kuldīgā 19. gs. atradās aktīvs ebreju kopienas centrs, kas bija veidojies jau kopš ebreju apmešanās Kurzemes hercogistē 16. gs. Diemžēl Otrā pasaules kara laikā Kuldīgas ebreju kopiena tika iznīcināta.

1941. gada vasarā uz vairākām dienām sinagoga kļuva par ebreju cietumu, vēlāk vācu karaspēks tur ierīkoja pārtikas glabātavu, bet vēl 1945. gadā sinagogas interjers bija saglabājies tikpat kā neskarts.

Pēc Otrā pasaules kara pirmajos padomju varas gados ēkā ierīkoja graudu noliktavu, bet 1958. gadā sinagogu pārbūvēja, izveidojot trīs stāvus, telpās ierīkoja kinoteātri ar 450 skatītāju vietām un ieeju bijušā altāra vietā, arī kafejnīcu un visbeidzot naktsklubu, bet kopš 2003. gada ēku vairs neizmantoja. 2009. gadā Kuldīgas dome uzsāka plānot projektu par bijušās sinagogas ēku kompleksa pārbūvi mūsdienīgai pilsētas bibliotēkai. Kuldīgas Galvenā bibliotēka bijušās sinagogas ēkā 1905. gada ielā 6 tika atklāta 2011. gada 16. novembrī.

MANTOJUMS

Bibliotēkā īpaši silti piemin ilggadējo direktori Laimu Mirdzu Ostele. Viņa bija tā, kas uzsāka automatizāciju Kuldīgas rajonā. Pirms tam strādāja Rumbas pagasta bibliotēkā, kur arī uzrakstīja projektu par elektroniskā kopkataloga ieviešanu. Direktore ieviesa arī daudzus pakalpojumus, kas saistīti ar jaunajām tehnoloģijām – viņa bija kā virzītājspēks un gāja laikam pa priekšu. Pateicoties viņai, bibliotēkā ir labi skeneri un programmas, kas dod iespēju digitalizēt novadpētniecības materiālus, veidot modernu elektronisko katalogu, pilnvērtīgu novadpētniecības datu bāzi un atsevišķas digitālās kolekcijas, kur pievienoti pilnteksti.

Iekārtojosies telpās 1905. gada ielā – jaunajā Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā.

Tobrīd Kuldīgas bibliotēku vada Laima Mirdza Ostele, un viņasprāt šim nolūkam atjaunojama ēka pilsētas centrā vai tāda jāceļ pavisam no jauna, par ko minēts arī laikraksta "Kurzemnieks" 2004. gada 25. septembra numurā. Pilsēta izšķirās par labu unikālam projektam – pārbūvēt bijušo 1875. gadā celto Kuldīgas ebreju sinagogas ēku kompleksu par sabiedrībai pieejamu un modernu bibliotēku. Projektu sāka pakāpeniski īstenot 2009. gadā, un tā kopējās izmaksas sasniedza 1 538 062 latus. Domājot par sinagogas pārbūvi, tika

saglabāts iepriekšējais ēkas plānojums (20. gadsimta 30. gados tur ierīkoja kinoteātri), atsevišķi interjera elementi, piemēram, ģipša rotājumi, akcentēta bijušā altāra daļa, kur glabājās Toras šķirsts, izveidojot tur piemiņas vietu ebreju tautas vēsturei. Savukārt blakus esošajā agrākajā lūgšanu namā pēc atjaunošanas paredzēja ierīkot Mākslas namu ar izstāžu zāli. Pēc veiksmīga projekta noslēguma lasītājiem jaunās telpas tika atvērtas 2011. gada augustā, bet oficiāla Kuldīgas Galvenās bibliotēkas atklāšana 1905. gada ielā notika 16. novembrī. Šobrīd bibliotēkas centrālās ēkas trīs stāvos izvietojies abonements, klusā lasītava, uzzīņu, konsultāciju un apmācību centrs, kā arī bērnu literatūras centrs.

Cik pieprasita ir bibliotēka mūsdienīgu sabiedrībā, kad apkārt tik daudz piedāvājumu un izveles iespēju? Kuldīgas Galvenās bibliotēkas direktore Daina Ģirvaite, kura šajā amatā sākusi strādāt 2019. gada nogalē, pārliecināti teic: "Mūsu bibliotēkas apmeklētāju pulkā ir visu paaudžu cilvēki!" Skaitļi liecina, ka katrs trešais kuldīdznieks ir bibliotēkas lietotājs, un Gunta Grundmane papildina: "Mēs saprotam, ka mūsu galvenā misija ir parādīt un uzturēt lasīšanas nepārvertējamo nozīmi ilgtermiņā." Tas būtiski ikvienā sabiedrībā, kura sevi redz kultūrtautai piederīgu.♦

Egona Ziviera foto

«Visi esam te, un tas ir labi»

Kalna pagasta bibliotēkas vadītājai Marutai Orbidānei darbā aizvadīti 50 gadi

ILZE BIČEVSKA

Soruden Jēkabpils reģiona kultūras darbinieki un bibliotekāri svinēja savus gadskārtējos profesijas svētkus, un, kā allaž, tā arī šogad pasākuma laikā tika sveikti tie nozares pārstāvji, kuriem šajā gadā aprit apaļas un pusapaļas jubilejas. Vislielākais gadu skaits, kas aizvadīts, ne tikai bibliotekāres pienākumus veicot, bet tieši darbā Kalna pagasta bibliotēkā, ir Marutai ORBIDĀNEI. Viņai šajā dienā arī tika viskuņģlāķī koleģu sniegtie ziedu pušķi un siltskie apsveikumi.

Pēc kāda laika BD devās uz Kalna pagastu, lai parunātu ar Marutu par šo ievērojamo darba stāžu, kas aizvadīts tikai un vienīgi bibliotekāres darbā. Ja cilvēks tik ilgi strādā vienā jomā, tad, jādoma, viņam sava profesija ir patiesi tuva sirdij. Kāpēc savulaik Maruta nolēma kļūt tieši par bibliotekāri? Kā, ilgus gadus darot tikai šo intelektuālo, tajā pašā laikā metodisko un skrupulozo darbu, tas cilvēkam joprojām tik ļoti patīk? Par to un citu saruna ar Marutu Orbidāni.

Laika gaitā Kalna pagasta bibliotēka ieguvusi papildu telpas. Tagad vietas ir pietiekoši gan apmeklētāju vajadzībām, gan grāmatu krājuma, gan datoriem un lasītāvai, gan arī novadpētniecības krājumu glabāšanai. 50 gadus te bibliotekāres darbā aizvadījusi Maruta Orbidāne.

Uzaugusi starp grāmatām

Sākot strādāt par bibliotekāri, savas pirmās darba dienas pirmo lasītāju, kuras izsniedza grāmatas, es neatceros. Jo īstenībā mans pirmais lasītājs, kuru apkalpoju, bija jau tad, kad es pati vēl mācījos... pirmajā klasē! Jā, es izsniedzu grāmatas dienā, kad mans tēvs, kurš tolaik arī strādāja šajā bibliotēkā, bija uz brīdi devies prom un mani atstājis par aizvietotāju. Cik es biju lepnis meitēns, ka man uzticēts šis darbs! Vēl tagad atceros gan to, kur šis mans pirmais lasītājs dzīvoja, gan to, kādu grāmatu viņš toreiz paņēma, – smejas Maruta.

Maruta Orbidāne un viņas ģimene jau gadu desmitus ir Kalna pagasta vietējie iedzīvotāji. Maruta stāsta, ka tikai pirmos trīs savas dzīves gadus pavadījusi Tadenavā, bet tad vecāki pārcēlušies dzīvot uz Kalna pagastu, kur arī ritēja viņu turpmākā ikdiena.

Bija tāda Celminieku pamatskola. Tās sen vairs nav, un tēvs šajā trīsklasīgajā skolā bija tās pārzinis un skolotājs. Viņš tur nostrādāja jau piecus gadus, bet tad 1954. gadā mazās skolīnas tika likvidētas, Celminieks pievienoja septiņgadīgajai skolai, un ģimene lēma, kurp tagad doties, kur būs darbs. Tieši tad te, Kalna pagastā, bija vajadzīgs bibliotēkas vadītājs, un tā mēs pārcēlāmies šurp, un tēvs sāka strādāt bibliotēkā, kur

arī es biju biežs viesis, var sacīt, ka es uzaugu, dzīvojoties starp grāmatu plauktiem bibliotēkā, – stāsta Maruta Orbidāne.

Viņa teic, ka tā sanācis, ka viņu ģimenē pamata profesijas laika gaitā ir bijušas pasta darbinieki un arī bibliotekāri. Turklāt vairākiem no viņas ģimenes – tēvam un mātei, meitai un, protams, pašai Marutai – darba gaitas saistītas tieši ar šo ēku Kalna pagastā, kur patlaban atrodas bibliotēka, pagasta pārvalde un agrāk bija arī pasts.

Arī mūsdienās lasītājiem ir savi favoriti

Savulaik mūsu bibliotēkā bija ap 200 lasītāju, tagad – nedaudz pāri simtam. 2019. gadā Jēkabpils novadā bija bibliotēku reorganizācija, un nu divās pagasta bibliotēkās – Kalna un Dubultos – strādājošajiem bibliotekāriem ir samazināta darba slodze. Nav vairs tik labs sabiedriskā transporta tīkls, ir arī mazāk lasītāju, – stāsta Maruta. Viņa teic, ka patlaban bibliotekāra darbs ar lasītājiem pārsvarā balstās tieši uz pusmūža cilvēkiem un senioriem, kuri vienmēr bijuši un arī patlaban ir īpaši čakli lasītāji.

Laukos cilvēki bibliotēkā grāmatas ņem uzreiz visai ģimenei: viens atnes, bet lasa visi, jo, pat ja arī grībētos, cilvēkiem naudas ir tik, cik ir, un viņi nevar iegādāties tik grāmatu vai pasūtīt tik periodikas, cik katram kārotos, – stāsta Maruta Orbidāne. Līdzšinējās sarunās ar bibliotekāriem laukos mani vienmēr interesējusi lasītāju gaume un izvēle. Arī Marutai pajautāju par to, ko patlaban vairāk vēlas lasīt tieši Kalna pagasta bibliotēkas apmeklētāji, un bibliotekāre stāsta, ka no žurnāla klāsta tie noteikti ir izdevniecības «Santa» žurnāli «Ieva», «Ievas Stāsti» un «Privātā Dzīve». Pēdējā šodien lielai daļai lasītāju varbūt pat ir pirmāji vietā, – pasmaida Maruta.

Viršiesim favorite esot «Ilustrētā Pasaules Vēsture», un tāpat cieņā lasītāju vidū esot «Ievas Veselība». Un kā ar «Brīvo Daugavu»? Maruta Orbidāne teic, ka reģiona avīzi apmeklētāji lasa gan bibliotēkā, gan tā tiek izsniegta lasīšanai uz mājām.

Protams, padomju laikā pasūtīto preses izdevumu apjomu ar pašreizējo salīdzināt nevar. Nerunāsim par vienu vai otru izdevuma saturu, bet tie apjomi un smagās somas, kas bija jāpārnēsā pastniekiem! Cilvēki jau it kā lasīja arī «Pravdu», «Izvēstiju» un «Krasnuju Zvezdu», bet šos laikrakstus uz mājām no bibliotēkas lasīt gan neņēma. Šiem partijās izdevumiem saimniecībā tika atrasts cits pielietojums, – smejas Maruta. – Bet ar lielāko interesi cilvēki tajos laikos lasījuši «Liesmu», «Avo-

Bibliotēka dzīvo zem viena jumta ar pagasta pārvaldi, un šajā joprojām ar malku apkurināmajā ēkā ir laba aura.

D. GAGUNOVA foto

tu» un «Karogu».

Vēl pieredzējusi bibliotekāre atceras, cik kāri pagājušā gadsimta septiņdesmitajos un astoņdesmitajos gados cilvēki lasījuši dzeju un pirkusi dzejas grāmatas.

Arī bibliotēkā tās bija burtiski uz izķeršanu! Manis pašas grāmatu plauktā ir daudz dzejas krājumu: Elksne, Ziedonis, Vācietis, Peters. Šie autori savulaik bija ļoti iecienīti: viņu izdevumi grāmatnīcu plauktos neiegulās, un bija pieprasīti arī bibliotēkās. Cilvēki lasīja arī latviešu autoru prozu: Bels, Skujiņš, Kaldupe, Sakse un citi, – atceras Maruta.

Savulaik mega populāro izdevumu sakār viņa atceras arī tādu faktu, kā Jāņa Zālīša grāmatas «Miešības vārdā» (Jānis Zālītis bija psihoterapeits, hipnologs un onkologs. Minētā grāmata 1981. gadā iznāca 99 000 eksemplāros – aut.) otrā – ilustrētā – izdevuma izņemšanu no bibliotēkas krājumiem. Bibliotekāriem faktiski lika par pienākumu izņemt no aprites abus šīs grāmatas izdevumus.

Ko darīsi, mēs arī nodevām, bet tomēr pēc kāda laika, kad attieksme pret šo tēmu kļuva brīvāka, mums tās atdeva atpakaļ. Pat nesabojātas, – atceras Maruta. Viņa pati ar interesi lasījusi citu šā autora grāmatu «Sestā simfonija», Zālīša paša sarakstīto autobiogrāfiju.

Laiku pa laikam bibliotēkās (un, par laimi, arī patlaban) uz kādu autoru tobrīd īpaši populārājam darbiem lasītāji pat pierakstās rindā. Te lasītāju allaž pieprasīto izdevumu vidū ir mūsu novadnieces Skaidrītes Gaillītes grāmatas, un Kalna bibliotēkas apmeklētāji šajā ziņā nav izņēmums: kā stāsta Maruta, uz Gaillītes grāmatām lasītāju pierakstīšana rindas kārtīgi atvieglo ikdienas darbu! Katalogs ļauj apska-

iznākt rakstnieces grāmatas.

Un Skaidrītes Gaillītes grāmatas Kalna pagasta bibliotēkā sarindotas īpašajā plauktā, kas saucas «Mūsu novadnieki», tās liktas blakus citiem novadniekiem – gan agrāko gadu, gan mūsdienu autoriem. Maruta Orbidāne stāsta, ka, viņas prāt, piemēram, no grāmatas «Un tad nāca postītājs» varot pat mācīties vēsturi.

Kad izlasu pēdējo lappusi, man jāraud, – teic Maruta. Tāpat lasītāju vidū iecienīta esot Māras Jakubovskas grāmata «Melnā Berta», kas savukārt ir liktenstāsts par kādas šīs puses sievietes dzīvi. Protams, malā nepalik Lūsindas Raiļijas, Daces Judinas un Karīnas Račko darbu cienītāji.

Bibliotekārs mūsdienās nepārtraukti

Bibliotēkas pēdējos desmit un vairāk gadus ir kļuvis par vietu, kur cilvēki ne tikai nāk pēc grāmatām, bet arī satiekas un apmainās ar jaunākajām vietējām ziņām, kā arī saņem dažādus pakalpojumus. Kopš projekta «Trešais tēva dēls» (pirms tam tika izveidota vienotā informācijas sistēma «Gaismas tīkls») ieviešanas bibliotēkas ir guvušas pilnīgi citu uzrāvieni un kļuvušas modernas, savukārt bibliotekāri – daudz ziņošāki. Tagad līdztekus specifiskajām nozares lietām bibliotekāram jāzina daudzas citas: orientēties internetā iespējās, datu bāzēs, jāprot strādāt ar speciālo bibliotēkas katalogu un daudz kas cits.

Toties tagad darbs vedas daudz vieglāk. Bibliotēkas informācijas sistēmā «Alise» grāmatas sāku ievadīt jau 2008. gadā un drīz jau sāku ar to pilnvērtīgi strādāt. Arī bibliotēkas lasītāju dati ir šajā sistēmā. Tas ārkārtīgi atvieglo ikdienas darbu! Katalogs ļauj apska-

tīt, kurā grāmatu krātuvē vai pie kura lasītāja patlaban atrodas tas krājums, kas vajadzīgs citam lasītājam. Vēl salīdzinoši nesatīta šī nodereja vietējiem cilvēkiem, kuri tobrīd studēja neklāstniecības grāmatvedību, pedagogu u.c. Nu gan šis pieprasījums mazinājies, bet vietā ir citas lietas, ko prasa lasītāji, – stāsta Maruta Orbidāne.

Maruta savulaik neklāstniecībā mācījās Kultūras darbinieku tehnikumā, ko gan nesanācis pabeigt, jo tas bija 1970. gads: ģimenes veidošana, piedzima meita, un mācības palika otrajā plānā. – Bet es to nenoožēloju, jo praksē bibliotekāru zinībās man bija ļoti laba darbaudzinātāja, kuru noteikti vēlos pieminēt ar labu vārdu: Mirdza Mulere. Jā, viņa bija stingra un prasīga, bet no viņas es iemācījos to, ka ikviens darbs jāpaveic līdz galam. Kad sāku strādāt, bibliotekāriem tika rīkoti pamatīgi kursi, dažreiz tie ilga pat viena mēneša garumā. Kursos mūs mācīja autoritātes no toreizējās universitātes un Valsts bibliotēkas. Tas bija arī ļaunī un interesanti: kā mēs, no lauku bibliotekām nākušie, devāmies uz galvaspilsētu, apmetāmies kopmītnēs, vakaros varējām apmeklēt teātri, koncertus. Tas bija vesels notikums! Nu un kursu beigās, protams, bija pārbaudes darbs un apliecības izsniegšana. Kursi bibliotekāriem regulāri notiek arī šajos laikos. Tā mācījamies datorzinībās tepat, Jēkabpilī. Pirmie šādi kursi bija 2000. gadā, un pirmais dators Kalna pagasta bibliotēkā tika uzstādīts 2003. gadā. Ak, kā bērni tad te nāca, lai tiktu pie šā datora! Nu jau daudzviet pašiem mājās ir interneta pieslēgums, – atceras Maruta.

(Nobeigums 5. lpp.)

(Nobeigums.
Sāk. 4. lpp.)

Taču ir lietas, ko bibliotēka var palīdzēt arī patlaban: senioriem jāpalīdz komunālo maksājumu lietās, citam jāizdrukā teātra un koncertu biļetes, arī aviobiļetes. Tiesa – bieži tikai vienā virzienā: prom, – nopūšas Maruta Orbidāne.

Novadpētniecība – Marutas Orbidānes sirdslieta

Ir vēl kāds darbs, ko gadiem ilgi ar lielu rūpību un sirdsdegsmi veikusi pieredzes bagātā bibliotekāre. Tā ir novadpētniecības materiālu vākšana un apkopšana. Jau pieminētajam izcilo novadnieku – Raiņa, Jaunsudrabiņa, Grīna, Elksnes, Auziņa, Kuzānes, Tomas, Gailītes, Jakubovskas un citu – grāmatu plauktiņam blakus rindoja glītas un kārtīgi noformētas mapītes, kurā lapu pie lapas salikts viss, ko vien izdevies atrast par savu novadu un tā ļaudīm. Bibliotekāriem novadpētniecība vienmēr skaitījies tāds kā blakus darbs, bet Marutai tā ir arī sirdslieta. Viņa stāsta, ka šajā jomā cenšoties ne tikai papildināt

esošo krājumu, bet arī īpaši gādāt par to, lai sava vieta te būtu atvēlēta tieši Sēlijas dižgariem un norisēm šajā kultūrvēsturiskajā novadā. Protams, informācija par Kalna pagasta un tagadējā Jēkabpils novada ļaudīm un viņu atmiņu stāsti arī salikti šajās mapītēs. Tos bibliotēkai cilvēki vai nu iedod paši jau uzrakstīti, vai arī viņu stāstus Maruta Orbidāne pieraksta. Viņa stāsta, ka novadpētniecības darbā bibliotēkai neatsverami palīgi ir Pērkonu ģimene – Aigars, Mārite, Gita un Guna. Novadpētniecības materiālu klāstā rodami Gitas un Gunas Pērkonu zinātniski pētnieciskie darbi. Vai nu pedagogu uzdevumā, vai labprātīgi, bet skolēni ielūkojoties arī šajās mapītēs, un jaunu zinātniski pētniecisko darbu nolūkos pētāmu un izmantojamu materiālu te vēl ir gana. Te ir savākie materiāli par kādreizējo mazā bānīša dzelzceļa strādnieku Artūru Upīti no Leimaņiem, Modra Geidāna zinātniskais pētījums par bānīti, Daugavpils universitātes studentes Lienes Leitietes 2009. gada bakalaura darbs «Sēlijas novads senajos un viduslaikos», Gunas Pērkonas, tā brīža 12. klases audzēknes,

zinātniski pētnieciskais darbs «Vabulu dzimtas un Vagulānu sētas vēsture 19. gs.–21. gs. sākums». Barikāžu laika atmiņu stāsti, Aina Baltmaņa tēlojumi «Ceļā uz Sibīrijas gadiem», informācija par Lāčplēša Kara ordeņa kavalieriem, par Latvijas militārajiem darbiniekiem, kuri nākuši no pagasta iedzīvotāju vidus, rakstu periodikā par Kalna pagasta iedzīvotājiem apkopojums utt. Maruta Orbidāne aptuveni vienpadsmit gadus strādāja arī pie pagasta avīzes izdošanas.

Laukos patlaban kultūras dzīvi kustina trīs struktūrās strādājošie: kultūras namu vadītāji, skolotāji un arī bibliotekāri. Pārsvārā pasākumi notiek, šim iestādēm sadarbojoties. Izņēmums nav arī Kalna pagasts. Maruta stāsta par šodienas aktīvajiem cilvēkiem pagastā, kuri darbojas dažādos pulciņos. Tā kādreizējais rokdarbnieču pulciņš astoņu dalībnieču sastāvā pārtapis par biedrību «Cerību logi».

– Viņas ada, tamborē, pārjo, gatavo ēdienus, apmainās ar receptēm. Bija mums kāds jauks pasākums ar t.s. «atmiņu kladēm». Ne jau tām, kurās rakstīja: «Dzīvo dzīvē dzīvu dzīvi...». Nē!

Vilkām laukā no krājumiem tās klades, kurās savulaik rakstītas mīļākās dzejas rindas. Dzejoļu klades, atziņu klades. Tās mēs šogad pacīlām Dzejas dienu laikā. Jā, izveidojām biedrību, un šis statuss mums dod lielākas iespējas: piedalīties semināros, pieredzes apmaiņas braucienos. Es šajā visā esmu tāda kā administratore. Veikala mums vairs nav, pasta arī ne, bet mums ir sava biedrība, – stāsta Maruta Orbidāne.

Būts ekskursijā uz Bebereni, apskatīti Daugavas loki, «Stalkera parks», būts ciemos pie slavenajām zeķu adītājām, kuru darbi ceļo uz Itāliju un kuras prot restaurēt cimdus rakstus no senajiem to fragmentiem. Biedrība arī pielika savu roku Baltā galdauta svētku organizēšanā, rīkoja izstādi no pašu novada cilvēku mājās saglabātajiem seno laiku smalkajiem baltajiem izstrādājumiem. Maruta stāsta, ka šo pasākumu organizēšanā viņas strādājot tandēmā ar Sandru Vecumnieci.

Tētītis, viņa devums un mantojums

Nobeigumā par grāmatu un tēva lomu Marutas Orbidānes dzīvē. – Es vienmēr esmu daudz lasījusi. Tikko sāku lasīt, tā – uz priekšu! Palikusi prātā viena turku rakstnieka grāmata «Mazputniņš». Ar kādu aizrautību es to savulaik lasīju un pār-lasīju. Tiesa – kad pusmūžā to atvēru atkal, brīnījos: kas mani tajā reiz tā aizrāva? Mums mājās bija arī pašiem sava bibliotēka un sava tās inventāra grāmata. Es zināju, kā taisa inventūru, un to darīju ik pēc trim mēnešiem. Tētis man to ierādīja un stāstīja. Kā jau teicu, es brīvajos brīžos pa bibliotēku vien dzīvojos, un tā vide man bija tuva, – atceras Maruta.

Maruta stāsta, ka viņas Tētītis, Liberts Vecmuktāns, bijis ļoti gudrs un daudzpusīgs cilvēks: skolotājs, tad līdz 1963. gadam veicis bibliotekāra pienākumus, un tad no 1965. līdz 1980. gadam bijis ciema padomes priekšsēdētājs tepat, Kalna pagastā.

– Tētis bija daudzpusīgs:

prata gatavot uzskatāmās aģitācijas materiālus, taisīja no koka māju zīmes, dziedāja vīru ansambli. Viņam manā dzīvē bijusi vislielākā loma, – par savu Tētīti siltus vārdus teic Maruta Orbidāne.

Tētītis saviem pēcnācējiem arī atstājis pamatīgu pētījumu: Vecmuktānu-Skrimblu dzimtas vēstures grāmatu ar nosaukumu «No pagātnes uz nākotni». To ar ierakstu: «Bez dziļām saknēm ar savu zemi cilvēks ir tikai garāmgājējs» viņš nodevis savai meitai Marutai 2006. gada 16. jūlijā.

Patlaban Marutas ģimene ir divas meitas, trīs mazdēli, vīrs Ēriks, ar kuru kopdzīvē tūlīt apritēs 50 gadi, ļabi znoti, kuri palīdz. Ne-daudz redzēta pasaule, apskatīta Latvija, ceļojot kopā ar māsas ģimeni, bet Marutas mājas un sakņu vieta gadiem ilgi ir tepat – Kalna pagastā.

– Visi esam te, un tas ir ļabi. Esmu laimīga, – teic Kalna pagasta bibliotēkas bibliotekāre Maruta Orbidāne. ●

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Par materiāla «Visi esam te, un tas ir ļabi»

saturu atbild SIA «Brīvā Daugava»

MAF
Mediju atbalsta fonds

Avots : Brīvā Daugava

Datums : 27-10-2020

Birzuļu bibliotēkā – vadītāju maiņa

♦ **Līva Putno:** "Gribētu, lai šī ir vieta, kur atnākt atpūsties, iegrimstot kādā citā laikā, valstī, pasaulē vai nerealitātē"

Kopš šīs nedēļas Birzuļu bibliotēkā Bilskas pagastā ir izmaiņas – pelnītā atpūta devusies ilggadējā bibliotēkas vadītāja Vija Meistere. Vietā izraudzīta jaunā un enerģiskā Līva Putno.

«Esmu alūksniete, kurai patīk mēsties iekšā dažādos piedzīvojumos. No dzīves cenšos ņemt visu, ko tā dod, nebaudoties no tās izaicinājumiem, jo visam taču ir risinājums, vajag tikai nedaudz laika un mierīgi padomāt. Kopš dzimšanas biju dzīvokli dzīvojoša pilšēniece, kura baidījās no zirnekļiem. Tagad ar ģimeni dzīvojam savā lauku mājā Mēru pusē, es braucu ar traktoru, palīdzot vīra ģimenei saimniecībā, audzēju zemenes, eju dzinējmēdībās, kopā ar vīru un meitu dodamies pastaigās pa mežiem, ar zirnekļiem tieku galā pati un mājās auklēju 16 medību suņus,» stāsta Birzuļu bibliotēkas jaunā vadītāja L. Putno.

Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja Inta Mežule priecājas, ka Mēros bibliotēku turpinās vadīt uz vietas dzīvojošs cilvēks. «Laukos tas ir svarīgi, lai būtu savējais, jo ciematā bibliotēka ir vieta, kur satiekas. Kolektīvā priecājamies par gados jauniem cilvēkiem un vienlaikus novērtējam kolēģu devumu, kuri bibliotēkā nostrādājuši vairākus gadus desmitus. Līva ir zinātkāra un vēlas apgūt bibliotēkā darba nianšes, kas nemaz nav vienkāršas. Gatava mācīties. Bibliotēkās pamatpakalpojums joprojām ir grāmatu, preses izdevumu saņemšana un izsniegšana,

ta, taču arvien vairāk iedzīvotāju izmanto bibliotēkū palīdzību, lai labāk orientētos e-pakalpojumos, jo uzticas,» teic Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja I. Mežule.

Saņemot piedāvājumu strādāt Birzuļu bibliotēkā, L. Putno mirkli apdomājās, vai viņu šāds darbs piedāvājums interesē, un piekrita. «Dārzos taču jau novāks, zāle pēdējo reizi šajā sezonā noplauta, saimniecības un lauksaimniecības darbu saspriņģā vasaras steiga norimusi, meita dārziņa gaitas uzsākusī – jāmeita jaunus piedzīvojumus, jāsāk sevi izglītēt kādā citā lauciņā! Jāatīstas savas prasmes komunikācijā, radošumā, jādodas atpakaļ cilvēku sabiedrībā, pēc ilgas pauzes jāizlasa kāda laba grāmata. Jā, šis būs mans lauciņš, kuru es gribu piepildīt ar bibliotēkas vadītāja amatu. Par vēl vienu piedzīvojumu vairāk, par vēl daudz dažādu zināšanu iegūšanu, par draugu iegūšanu, par jaunu skatu uz dzīvi. Tā nu sekoja nākamie zvani, tikšanās, mācības. Jau tagad esmu tik daudz piedzīvojusi, ieguvusi, mācījusies, iepazīsinies ar jauniem kolēģiem, kurus jau varu dēvēt par draugiem. Un man gribas ņemt vēl!» par pieņemto izaicinājumu un pārmaiņām profesionālajā jomā saka jaunā Birzuļu bibliotēkas vadītāja.

L. Putno vienmēr šķitis, ka bibliotēka ir vieta, kur tikai paņemt grāmatas, kuras lasīt mājās, kur aiziet pārskatīt kādu jauno preses izdevumu. «Es gribētu, lai Birzuļu bibliotēka ir vieta, kur atnākt atpūsties, iespējams, aizbēgt no šodienas,

ar grāmatas starpniecību iegrimstot kādā citā laikā, valstī, pasaulē vai nerealitātē. Vai, gluži pretēji, piesēsties pie sava personīgā vai bibliotēkas datora un mācīties klusumā, mierā, vienatnē. Manuprāt, skolēniem šī ir lieliska iespēja to darīt, ņemot vērā, ka jāmacās attālināti, bet mājasdarbi, māsas un brāļi, televizors, ledusskapis un citas blakus lietas tik ļoti aicina un vilina, novēršot uzmanību no mācībām. Nekad neatteikšu arī jebkurai sarunai, jo dzīve ir tik vērtīgi apmainīties ar savu pieredzi un zināšanām. Birzuļu bibliotēkā ir pieejamas arī galda spēles. Kādēļ gan ar draugu vai ģimeni neatnākt un jauki nepavadīt lietaino dienu?» saka L. Putno.

Tāpat kā līdz šim, arī turpmāk Birzuļu bibliotēkas vadītāji būs puslodes darbs. Turpmāk Birzuļu bibliotēka apmeklētājiem būs atvērta pirmdienās un otrdienās no pulksten 8.30 līdz 16, bet trešdienās no pulksten 13 līdz 19.

I. Mežule Smiltenes novada bibliotēkū saimes vārdā pateicas V. Meisterei par darbu teju 27 gadu garumā un kopā pavadīto laiku. «Kā Vija teica, laiks dot vietu jauniem, un pati dodas pelnītā atpūta, kur laiku vēltis saviem radošajiem hobijiem. Vijas daudzie darba gadi bija radošuma pilni. Birzuļu bibliotēkā Vija iedibināja tradīciju – radošās nodarbes ar vietējiem bērniem. Bibliotēkai tuva bija arī novadpētniecība, kurai deva savu ieguldījumu,» pateicas Smiltenes novada bibliotēkas vadītāja. ■

— Santa Sinka

Pēc gandrīz 27 nostrādātiem gadiem Birzuļu bibliotēkā pelnītā atpūta devusies ilggadējā vadītāja Vija Meistere, šī amata pienākumi kopš novembra uzticēti Līvai Putno.

FOTO: NO SMILTENES NOVADA BIBLIOTĒKAS ARHĪVA

Avots : Ziemeļlatvija

Datums : 03-11-2020

Dezinfodēmijas novēršanai pilnveido medijpratības prasmes!

INESE ELSINA

No 24. līdz 31. oktobrim norisinās 8. Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļa, kas šogad vēltā dezinfodēmijas novēršanai un kurā tematiskās aktivitātes piedalās arī Latvija.

Termins „dezinfodēmija” radīts, savienojot vārdus „dezinformācija” un „pandēmija”. Īpaši aktuāls dezinformācijas novēršanas jautājums ir „Covid-19” pandēmijas laikā, jo neskaidra par cilvēku drošībai svarīgām personīgajām un politiskajām izvēlēm ir pat veselībai bīstama.

Šoruden medijpratības nedēļa pievēršas tam, kā mazināt dezinformācijas riskus, ko veicina mūsdienu komunikācijas, tehnoloģiju un informācijas vide, un kā uzlabot

ikviena medijpratību un informācijpratību.

Galvenais tematiskās nedēļas notikums ir Pasaules medijpratības un informācijpratības konference, kas šogad notiks tiešsaistē. Konferencē notiekotajiem semināriem un diskusijām var pievienoties ikviens, reģistrējoties īpaši izveidotā platformā www.gmil2020.com.

Savukārt Kultūras ministrija sadarbībā ar pētījumu uzņēmumu „Latvijas Fakti” veic pētījumu par Latvijas iedzīvotāju medijpratību 2020. gadā. Pētījuma mērķis ir noskaidrot Latvijas iedzīvotāju medijpratību, analizējot respondentu atbildes uz jautājumu blokiem, tostarp par iedzīvotāju mediju patēriņu, uzticēšanos mediju sniegtajai informācijai, informācijas izvērtēšanu, viedokli par mediju ietekmi

uz sabiedrību, gatavību maksāt par saturu interneta medijā, par iedzīvotāju mediju izmantošanas paradumiem un par to, vai „Covid-19” pandēmijas/križu laikā ir mainījusies mediju lietošanas patēriņš. Pētījums noslēgsies 30. novembrī, un rezultāti būs pieejami Kultūras ministrijas mājaslapā www.km.gov.lv.

Svarīgi, ka arī mūsu novadā atbalsojas medijpratībai vēltās aktivitātes. Madonas novada bibliotēkā līdz 21. novembrim ikviens aicināts aplūkot ceļojošo izstādi „Fake ≠ Fact Info Lab”, kas ir daļa no rīkkopas skolotājiem „Fake ≠ Fact”. To izstrādājis Zviedru institūts jauniešu avotkritikas prasmiņu uzlabošanai un dažādu informācijas kanālu izmantošanai. Rīkkopā, ko veido ceļojošā izstāde un mācību materiāls skolotājiem, tiek aplūkoti

dažādi stāstījuma veidošanas paņēmieni, kā tajos atpazīt manipulāciju, kas radīta, lai slēptu nepatīkamu un maldinošu informāciju. Rīkkopas īstenošanu Latvijā atbalsta Zviedrijas vēstniecība Rīgā, UNESCO Latvijas Nacionālā komisija, LU Sociālo zinātņu fakultāte un Latvijas Nacionālā bibliotēka. Mācību materiāls latviešu valodā ir pieejams <https://drive.google.com/drive/folders/13P1FVjwKyRU38FK6d1j-XsIBWYdVnL4>.

Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļu kopš 2012. gada rīko UNESCO sadarbībā ar Pasaules Aliansi sadarbībā medijpratības un informācijpratības jomā, Apvienoto Nāciju Organizācijas Civilizāciju Aliansi un Medijpratības un informācijpratības un starptautu dialoga universitāšu tīklu. ■

Avots : Stars

Datums : 27-10-2020

Bibliotēka īsteno projektu par Pepiju Garzeķi

Latgales Centrālajai bibliotēkai ir izveidojusies cieša sadarbība ar Zviedrijas Karalistes vēstniecību Latvijā, popularizējot un veicinot zviedru literatūras un kultūras atpazīstamību Daugavpilī. 2018. gadā bibliotēkā tika piedāvāta ceļojošā plakātu izstāde par bērnu literatūru Zviedrijā "Kur bērnam augt", kurā bija pārstāvēti literārie darbi un to varoņi dažāda vecuma bērniem. Šogad par godu zviedru rakstnieces Astridas Lindgrēnes radītā literārā tēla Pepijas Garzeķes 75 gadu jubilejai tiek īstenots projekts "SVEICAM PEPIJU!".

Viena no galvenajām projekta aktivitātēm ir interaktīvā izstāde "Sveicam Pepiju!", kas ļauj iepazīt Pepijas ceļu pie lasītājiem un uzziņāt, kā aizsākas pasauleslavenās zviedru rakstnieces Astridas Lindgrēnes literārās gaitas. Izstāde Latgales Centrālajā bibliotēkā bija pieejama no septembra sākuma. Lai rosinātu iepazīt Pepiju un kopā svinētu viņas jubileju, mazajiem izstādes apmeklētājiem tika piedāvāts izspēlēt trīs tematiskas spēles ar dažādiem uzdevumiem un jautājumiem. Īstai svētku sajūtai visi spēļu dalībnieki noslēgumā saņēma saldu balvu.

Akcentējot Pepijas iemiesotās vērtības – drosmi, neatkarību un izvēles brīvību, septembrī projekta ietvaros Daugavpils bibliotēkai un skolu pedagogiem tika

rikots izglītojošs seminārs "Individa loma mūsdienu pasaulē: stereotipi un perspektīvas". Kompetenti eksperti no Zviedrijas un Latvijas aicināja uz diskusiju par dzimuma līdztiesības jautājumiem un piedāvāja komunikācijas risinājumus, strādājot ar bērnu un jauniešu auditoriju.

Reaģējot uz epidemioloģisko situāciju valstī, šobrīd interaktīvā izstāde "Sveicam Pepiju!" klātienē nav pieejama. Situācijai normalizējoties, mēs atkal aicināsim ģimenes, bērnu un citus interesentus apmeklēt Pepiju Garzeķi veltīto izstādi, kura ne vien būs pieejama Latgales Centrālajā bibliotēkā, bet arī viesosies citās Daugavpils bibliotēkās.

Pepijas Garzeķes jubilejas svinības turpinās arī attālināti.

Avots : Latgales Laiks

Datums : 30-10-2020

Embassy of Sweden
Rīga

Svenska
Institutet

Latgales Centrālā bibliotēka ir izsludinājusi bērnu zīmējumu konkursu "Pepija iedvesmo", kurā piedalīties aicināti Daugavpils pilsētas un novada vispārīgizglītojošo skolu 4.-8. klašu skolēni. Konkursa dalībniekiem pēc izvēles jāizveido ilustrācija vienam no trim stāstiem par Pepiju Garzeķi, letveicot zīmējumā Pepiju un vēl vismaz divus

KONKURSAM IESNIEGTIE ZĪMĒJUMI tiks iekļauti virtuālā izstādē, kura būs skatāma **Latgales Centrālās bibliotēkas mājaslapā no 12. novembra līdz 12. decembrim**. Savukārt trīs labāko darbu autori saņems balvu **viedo aproci Xiaomi Mi Band 4**.

Projekts **"SVEICAM PEPIJU!"** tiek īstenots ar Zviedrijas Karalistes vēstniecības Latvijā un Zviedru institūta finansiālu atbalstu. Plašāku informāciju par projektu var sniegt projekta vadītāja – Latgales Centrālās bibliotēkas sabiedrisko attiecību vadītāja **Jana Konoņeckā: jana.konoņeck@lcb.lv, 654 76345**.